

florile dalbe

Premiul Internațional
PENTRU CALITATE ȘI EXCELENȚĂ

„STEUA CALITĂȚII”
Categorია AUR

PARIS 2008

International Gold Award
STAR FOR LEADERSHIP IN QUALITY

4 ianuarie, 2024

Nr. 1-2 (4463-4464)

Prețul 20 lei

Fondat: martie 1941

Serie nouă: 1990

ISSN 1857-3851

www.floriledalbe.md

săptămânal educativ-cognitiv și literar-artistic pentru copii și adolescenți

Fondator: Ministerul Culturii al Republicii Moldova

MAXIMA SĂPTĂMÂNII

Obişnuința dăunează adesea chiar lucrurilor bune.

Publius SYRUS (sec.I), poet și cugetător latin de pe timpul lui August și Cezar

La mulți ani, dragă
ORIZONT COGNITIV!

Majoritatea absolută a țârilor creștine sărbătorească mai întâi Crăciunul, apoi Anul Nou. Pe când în Moldova, de obicei, foarte mulți creștini ortodocși sărbătorească mai întâi Anul Nou, în plin post, iar pe urmă Crăciunul. De ce? Nimeni nu-mi poate explica, deocamdată.

Evelina LOZOVANU,
elevă la L.T. „Ion Creangă”
mun. Chișinău

• Selfie cu Moș Crăciun...

Acord liric

Otilia CAZIMIR

LA DRUM

Moș Crăciun, la urcuș,
S-a pornit cu sacu-n spate.
Drumu-i rău și-i lunecuș,
Și moșneagul nu mai poate.
Lung se uită îndărăt,
Scuturându-și barba rară
De omăt,
Și oftează sub povară:
- Greu, tătucă,

greu de tine!
Iaca, stau și mă socot
Dacă nu cumva-i mai bine
Să mă mut mai către vară,
Că-s bătrân
și nu mai pot!

ORIZONT COGNITIV: DE CE? DE CÂND? DE UNDE?

DE CE sărbătorim Crăciunul după Anul Nou?

Mare confuzie și cu stilul acesta! De stilul calendarului e vorba, firește. Dacă un calendar, cel gregorian, respectă la noi, ca și în întreaga lume, stilul nou, apoi calendarul bisericesc, zis iulian, se conduce de stilul vechi.

Despre calendarele gregorian și iulian am vorbit și cu alte ocazii. Să recapitulăm azi mai detaliat. Calendarul iulian, numit astfel în cinstea împăratului roman Iulius Cezar, căci acest calendar fusese introdus pe timpul domniei sale, în a. 46 î.Hr., avea anul egal cu 365 zile și 6 ore, adică era mai mare cu 11 minute și 14 secunde decât anul astronomic-etalon, numit și an tropic.

- Astfel, la fiecare 400 de ani, se acumulează 3 zile în plus! poate calcula repede un elev tare la matematică.

Exact, calendarul iulian, aparent extinzându-se continuu în timp, în realitate... rămânea în urmă. De aceea, în 1582, Papa de la Roma Grigore al XIII-lea, după ce savanții-astronomi au constatat cu uimire că echinocțiul de primăvară cădea în acel an pe 11 martie, ci nu pe 21, cum s-a întâmplat în anul 46 î.Hr. și cum, de fapt, ar fi trebuit să cadă, a omis din calendarul iulian 10 zile, căci asta era întârzierea lui.

- Nu prea înțelegem noi și basta! parcă

aud vocile nedumerite ale unor cititori, încă nefamiliarizați cu astronomia.

Bine, hai să exemplificăm cu ajutorul unui ceasornic dereglat. Închipuiți-vă că el măsoară o oră nu în 60, ci în 61 de minute. Timp de 24 de ore ceasornicul va rămâne în urmă cu 24 de minute! Ce facem noi, cum procedăm cu un ceasornic care rămâne în urmă? Bineînțeles, mișcăm acele ceasornicului înainte cu atâtea minute cu câte el rămâne în urmă. Tot astfel a procedat și Papa Grigore al XIII-lea: a mutat calendarul cu 10 zile înainte, aducând data echinocțiului de la 11 la 21 martie.

În sec. XX calendarul gregorian a măsurat anul cu 13 zile mai devreme decât calendarul iulian, care acumula anual acele aparent neînsemnate 11 min. 14 sec., căci anul astronomic are 365 zile 5 ore 48 min. 46 sec., ci nu 365 zile și 6 ore ca anul iulian. Prin asta se explică și faptul că sfințele sărbători de Crăciun cad pe stil nou (gregorian) la 25 decembrie, iar pe stil vechi (iulian) la 7 ianuarie. Majoritatea absolută a țârilor creștine, atât catolice, cât și ortodoxe, au trecut demult la stilul nou, bazat pe rigorile științifice, și în biserică, și în viața laică. Deocamdată, stilul vechi se mai respectă doar în bisericile creștine ortodoxe ale câtorva țări,

aflate cândva sub jurisdicția Patriarhiei de la Constantinopol sau sub cea a Patriarhiei Moscovei și a întregii Rusii.

Pentru a nu-i pune pe creștinii noștri în situația delicată de a sărbători Anul Nou în zi de post, fiind nevoiți să se înfrupte (oare cine nu mănâncă la Anul Nou o friptură-că sau o farfurie de răcitură?!), Mitropolia Moldovei ar fi bine să adopte stilul nou, ca și Mitropolia Basarabiei, mergând în pas cu toată lumea creștină civilizată. Cu atât mai mult cu cât Parlamentul R. Moldova, pentru a nu leza libertățile creștinilor care sărbătorească Crăciunul „pe nou”, a decretat oficial data de 25 decembrie ca zi de odihnă.

Deci, soluționarea acestei probleme nu necesită mari eforturi și cheltuieli, decât poate o bună și argumentată explicare credincioșilor, reforma depinzând, în cea mai mare parte, de Înalt Prea Sfințita conducere bisericească din Moldova. Căci n-ar trebui să facem dogmă dintr-un calendar care rămâne în urmă cu 13 zile. Nu de alta, dar, după cum vedem, până și cititorii noștri, copiii, nu vor să întârzie cu colinda sau să meargă cu ea pe la casele creștinilor după ce au mers deja cu... „Plugușorul”.

Ion ANTON

ABONAREA - 2024

Dragi profesori,
părinți și bunici!

Continuă abonarea la revista bilunară „Florile Dalbe” pentru anul 2024. Nu stați pe gânduri! Abonați-i pe elevii, copiii sau nepoții dvs. la cea mai apreciată publicație periodică de cultură generală, destinată copiilor și adolescenților de toate vârstele. „Florile dalbe” e cel mai bun cadou pentru elevi!

PREȚUL ABONAMENTULUI:

Pentru persoane
fizice și juridice:

3 luni - 120 lei

6 luni - 240 lei

10 luni - 400 lei

Consultați Catalogul
ziarelor și revistelor
al Î.S. „Poșta Moldovei”

Beneficiarii din mun. Chișinău pot perfectă abonamentele la sediul redacției: str. Pușkin, 22, Casa Presei. Tel.: 022 23-36-77, 022 23-37-78

Următorul număr va apărea pe 25 ianuarie a.c.

Ora de literatură

**Alex
ȘTEFĂNESCU**

ÎN LITERATURĂ NU EXISTĂ... PROGRES

Unii cred că în judecarea operei literare contează anul de fabricație, ca în evaluarea unui frigider sau a unei mașini de spălat rufe. Își închipuie că literatura progresează în timp, că fiecare nouă generație de scriitori o perfecționează, așa cum perfecționează inginerii, odată cu trecerea anilor, aparatele electrocasnice.

Este o confuzie de planuri făcută în mod curent de oamenii de azi, care stau mereu cu gândul la mașini, telefoane mobile, calculatoare etc. și care chiar cuvântul „generație” îl folosesc referindu-se la aparate, nu la oameni (un scanner din ultima generație, un laptop din ultima generație etc.).

De fapt, literatura nu progresează. Marii scriitori folosesc tehnici literare din toate timpurile – din trecut, din prezent și din... viitor, combinate și adaptate ingenios – și, mai ales, recurg la tehnici literare inventate chiar de ei. Așa se explică de ce la Swift sau la Rabelais găsim procedee postmoderne, iar la Milan Kundera sau Soljenitîn – soluții narative proprii realismului din secolul nouăsprezece. Fiecare mare scriitor reinventează literatura sau, pentru a face spectacolul mai captivant, o... desființează, practicând antiliteratura și nonliteratura. Personalitatea înseamnă totul în creația literară („fiindcă personalitatea este binele suprem”, postulează Eminescu într-un poem).

Literatura nu progresează, se schimbă. Lumea se plictisește la un moment dat de un mod de a scrie și vrea altceva. La această firească dorință de schimbare, se adaugă nerăbdarea tinerilor autori de a ocupa scena vieții publice. Ei, bineînțeles, vor pretinde cu o sinceră exasperare că s-au saturat de literatura dinaintea lor, că literatura dinaintea lor e depășită, că numai ei sunt în stare să realizeze un progres și în acest domeniu, ca în industria automobilelor sau în aceea a computerelor. Nu au dreptate, dar dorința lor de a se face necesari, de a veni în prim-plan în logica vieții este, din acest punct de vedere, justificată. Din punct de vedere strict literar ei nu aduc – și nici nu au cum să aducă – un progres, ci o schimbare, care uneori se dovedește a mai fi și neinspirată. Noua generație nu este, în principiu, superioară celei dinainte, totul depinde de personalitățile pe care le are – dacă le are – în componența ei.

Mai este ceva care duce inevitabil la schimbare, și anume, experiența literară acumulată de cititori în timp. Dacă te adresezi unui public naiv, este ușor pentru tine, ca scriitor, să-l uimești cu scamatoria ta cu cuvinte, dar, după ce publicul a evoluat, trebuie să găsești alte trucuri pentru a-l impresiona.

STOP-CADRU

• Autografe de la poetul **Leo Butnaru** ⇒ pag. 7

Festival-concurs

Luminați de Constelația Poeziei

Festivalul-concurs de poezie patriotică și creștină „Lumină lină”, care, de obicei, se desfășoară în satul Peresecina, raionul Orhei, în ajunul Sărbătorilor Creștine, a ajuns la cea de-a VI-a ediție, devenind deja un concurs tradițional. Evenimentul de totalizare s-a produs la finele anului trecut 2023.

Festivitatea a început cu un moment emoționant consacrat Marii Sărbători a Neamului – Ziua Națională a României. Elevii de la Liceul Teoretic „Al. Donici” din localitate au recitat poezii, au cântat, publicul susținându-i cu ovații.

Sala Casei de Cultură, amenajată frumos de sărbătoare, era plină. Părintele **Sergiu Matei**, poet și paroh al Bisericii Sf. Nicolae din Peresecina, inițiatorul și organizatorul Festivalului-concurs, a salutat participanții la eveniment cu o emoționantă poezie consacrată reîntregirii Țării Românești. Scenariul, pregătirea prezentatorilor și scenografia scenică a

festivității aparține doamnei **Galina Colesnic**. Tonul evenimentului l-a dat doamna **Valentina Buzu**, primar. A urmat concursul-recital, care a întrunit 20 de concurenți veniți din satele raionului Orhei, dar și din Chișinău. Au răsunat versuri din creația poezilor clasici și contemporani, care au scris poezie creștină. Toți concurenții au transmis spectatorilor propriile emoții.

Alături de elevii antrenați în concurs erau nu doar profesorii lor. Bunăoară, concurenții din Mitoc au fost însoțiți de diaconul bisericii din localitate **Deodor Suhari**, iar din Chișinău a venit

cu câteva eleve părintele **Ioan Coșoi**. M-am bucurat să reîntâlnesc oameni dragi, pe care-i cunosc de-o viață: profesoara de limba și literatura română, doamna **Liubovi Dvornic**, care își ghidează cu drag discipolii prin universul Poeziei; de asemenea, pe doamna **Ludmila Tihonov**, doctor în istorie, autoare a mai multor cărți de istorie a Neamului.

Membrii juriului: **Marcela Mardare**, scriitoare, **Maria Cojocaru**, bibliotecară, și președintele juriului – subsemnata. În acest context, eu, fiind prezentă de la prima ediție, pot spune cu toată certitudinea că Festivalul-concurs „Lumină lină” a devenit pentru concurenți, de la o ediție la alta, o probă de manifestare a dragostei și respectului față de Cuvânt, o posibilitate de demonstrare a abilităților artistice, dar și a simțului valoric, atât propriu, cât și al colegilor de scenă. Mie mi-au plăcut și am admirat toți concurenții, atât pe cei

• Căpă festivă a premierii participanților la concurs...

Semenii tăi

„ÎNTRE DOUĂ ANOTIMPURI”

• Galeria frumosului

Recent, am participat la un eveniment inedit – un vernisaj organizat la Liceul Teoretic „Miguel de Cervantes”. Holul instituției a fost inundat de culori vii și calde din lucrările celor peste 50 de copii, membri ai cercului de artă plastică „Ore Colorate”, lucrări pe care le-au admirat invitații coordonatoarei expoziției, doamna **Olga Mardari**. Fiind și eu una dintre discipolii menționați, m-am simțit un pictor adevărat care expune într-un veritabil salon de artă.

Mă bucur că fac parte din colectivul cercului „Ore Colorate”, fiind ghidată de profesoară ca să-mi cizelez abilitățile de a desena și a deveni om de creație. Îmi place atmosfera de aici, mai ales, pentru că mânăuarea pensulei este pentru mine un mijloc de a mă relaxa

și a mă detașa de grijile pe care le am, ca orice elev, și a-mi da frâu liber emoțiilor prin forme, linii și culori. Vernisajul expoziției poartă genericul „Între două anotimpuri”, deoarece ține de tematica toamnă-iarnă.

Când treci prin holul școlii noastre, te simți ca într-o poveste. Eu și colegii mei am fost entuziasmați de acest eveniment și de faptul că frumosul pătrunde în viața noastră de zi cu zi. Prin acesta ne dezvoltăm spiritul de observație, gustul estetic, creativitatea. Expoziția va dura până pe 31 ianuarie, așa că vă invităm cu drag să ne vizitați! Vă așteptăm!

Anastasia CERNEAVSCHI, elevă în clasa a V-a la Liceul Teoretic „Miguel de Cervantes” mun. Chișinău

„Lumină lină”

• **Portret colectiv la final de concurs**

de la liceele din Orhei: Peresecina, Mîtoc, Susleni, cât și pe cei veniți din capitală. Mi s-au părut mult mai bine pregătiți și cu o ținută scenică mai degajată decât în anii trecuți. Au impresionat juriul! Doar că, într-un concurs, numai-decât cineva se evidențiază. Astfel, în urma deciziei juriului, de cele mai înalte aprecieri s-au bucurat: **Cristina Zaharia și Ionela Buzu**, ambele eleve la L.T. „Alexandru Donici” (Peresecina). De fapt, au fost menționați cu diplome și cadouri toți participanții. Eu aș mai avea de adăugat ceva din proprie experiență: dacă înveți să te bucuri pentru învingători, într-o zi vei avea și tu bucuria victoriei.

Cele mai sincere felicitări organizatorilor Festivalului-concurs „Lumină lină”, elevilor-participanți la competiție și, nu în ultimul rând, profesorilor!

Claudia PARTOLE, scriitoare

• **Poeta Marcela MARDARE, membră a juriului, își expune părerea despre participanții la concurs**

• **Inaugurarea vernisajului**

• **Micii pictori alături de profesoară**

Lumina spiritului

De aproape două mii
de ani ni se predică
să ne iubim, iar
noi ne sfâșiem.

Mihai Eminescu

Maxime și cugetări de Eminescu

- Stejarul nu crește pretutindenea; buruienile, în tot locul.
- Eu nu mă supăr deloc de modul cum se reflectă persoana mea în ochii d-tale, căci de la așa oglindă nici nu mă pot aștepta la alt reflex.
- Oamenii nu se deosebesc atît prin ceea ce zic, cât prin ceea ce fac.
- Nu, dreptatea nu-i nimic fără putere.
- Poate că povestea este partea cea mai frumoasă a vieții omenești... cu povești ne leagă lumea, cu povești ne adoarme... Ne trezim și murim cu ele.
- Dă-mă uitării precum te-am mai rugat, căci numai uitarea face viața suportabilă.
- Poezia - trandafirul ce crește în potir de aur, sufletul frumos.
- Visul unei umbre și umbra unui vis.
- Popor românesc, mari învățători îți dă ție această întâmplare! Dacă fiii tăi ar fi fost uniți totdeauna, atunci și pământul tău strămoșesc rămânea unul și nedespărțit. Dar veacuri de dezbinare neîntreruptă te-au dus la slăbiciune, te-au dus să-ți vezi rușinea cu ochii!
- Adevărul e stăpânul nostru, nu noi stăpânim adevărul.
- A exista înseamnă a suferi.

Abonarea – 2024

DE LA 4 LA 84

Am îndrăgit cuvântul tipărit în cărți și în ziare încă din clasele primare. Ce mi-a plăcut atunci, îmi place și în prezent. Drept urmare, în fiecare an mă abonez la reviste și ziare. Și vă recunosc, cu mâna pe inimă, că fiecare publicație este așteptată în casa mea ca un oaspete mult dorit. Săptămânalul „Florile Dalbe”, pe care îl avem în față, îl citesc din copilărie, de pe atunci când purta un nume politizat... Sincer să fiu, m-am abonat la noua variantă abia în anul curent. Și regret că această revistă am redescoperit-o abia acum. Adică publicația dată a devenit oaspetele cel mai drag familiei mele. Acest musafir, din punct de vedere poligrafic, e admirabil! E îmbrăcat în culori vii, că-ți mângâie ochii. Și e foarte sfătos. Spune lucruri interesante care pot trezi atenția cititorilor de vârste și gusturi diferite. Mi se pare că nu există domeniu în care revista să nu ancoreze: religie, știință, artă, cultură, sport, umor, curiozități, folclor, fiori ai primei dragoste și ai primului sărut și nu numai... Acum, scriind despre săptămânalul „Florile Dalbe”, mi-am amintit cum, pe la mijlocul anilor '70 ai secolului trecut, televiziunea română făcea publicitate desenele animate, „Pentru cei de la 4 la 84 de ani”. Cred că acest îndemn se potrivește de minune și pentru cititorii revistei „Florile Dalbe”.

Abonați-vă, că n-o să regretați!!!

Preot Anatol CRISTEA

LA MULȚI ANI, DALBE FLORI!

Elevii din clasa a III-a „A” de la Liceul Teoretic „M. Viteazul” din capitală au devenit cititori ai săptămânalului „Florile Dalbe” înainte de a se fi abonat la această publicație. Când am venit la ei în vizită în ajun de sărbători, cu un braț de reviste (donație din partea redacției), ochii picilor s-au aprins.

Le-a atras atenția genericul de pe prima pagină: De ce? De când? De unde? „Cine pune întrebări?” s-au interesat copiii. Aflând că mici o întrebare nu rămâne fără răspuns, pentru că **di Ion ANTON**, redactorul șef al revistei, le răspunde tuturor cititorilor cu multă bunăvoință, elevii nu s-au mai îndoit o clipă: „Avem și noi o mulțime de întrebări. Ne abonăm la «Florile Dalbe!»”

De altfel, mulți dintre elevi și-au împlinit dorința de a cunoaște chiar în prima zi, răsfoind revista. Așa a început călătoria fascinantă în lumea „Florilor Dalbe”, cea

mai longevivă și mai atractivă publicație pentru copii din Republica Moldova. I-a captivat diversitatea rubricilor și a subiectelor abordate. Paginile „Drepturile mele, ce să dac cu ele?”, „Patrimoniu”, „Ave Terra”, „Divertis”... și, bineînțeles, „Ineluș-Învârtecuș”, pagina dedicată elevilor din ciclul primar, au fost studiate cu mult interes de învățecuşi. După un mic popas, cu glume de-ale celor mici, cititorii și-au urmat calea. Cei pasionați de sport au zăbovit la pagina „Citius, altius, fortius!”, împătimitii de arte frumoase au ales „Univers cultural”, „Vernisaj”, „Datina străbună”, iar

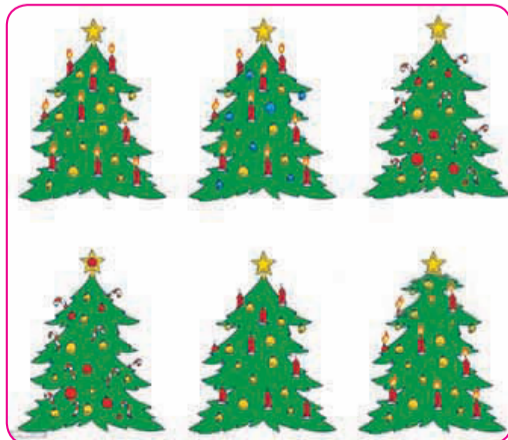
tinerii poeți au trait momente de visare, imaginându-și ce bine s-ar simți versurile lor la rubrica „Mugurași”.

A III-a „A” este o clasă de elevi sărguincioși, disciplinați și perseverenți. Succesele obținute la învățătură copiii le datorează, în mare parte, dnei **Maria BURUIANĂ**, învățătoarea care mereu îi veghează și are grijă de creșterea lor spirituală. Prietenia dnei Buruiană și a învățătoarelor săi cu săptămânalul „Florile Dalbe” durează de ani buni, devenind, în timp, o frumoasă tradiție culturală.

Le-am propus proaspeților noștri cititori să facem revista împreună. Copiilor le-a plăcut ideea, cu atât mai mult, cu cât au multe exemple demne de împărtășit cu semenii lor. Bine ați venit în echipa „Florile Dalbe”, dragi învățecuşi! Așteptăm mesajele voastre.

Lica MOVILĂ

ESTI IȘTEȚ?

Găsește în imagine doi brăduți identici. Trimite răspunsul la redacție și participă la un nou concurs al celor isteți. Învingătorii vor fi răsplătiți cu premii.

Glume

– Mămico, mai e mult până să vină Moș Crăciun?
– Da, pușor. Mai întâi, trebuie să vină iarna, să ningă...
– Și atunci de ce trebuie să fiu cuminte de pe acum?

– Mămico, săpunul și ceapa sunt rude?
– De ce crezi așa?
– Păi, ambele mă fac să plâng.

– Mămico, de ce seara eu sunt mic și trebuie să mă culc devreme, iar dimineața sunt de acum mare și trebuie să mă scol tot devreme?

Profesorul îl întreabă pe elev:
– Ascultă problema și găsește-i rezolvarea. Admitem că ai într-un buzunar de la pantaloni 60 de franci, iar în altul, 80 de franci...
– A-a, cunosc rezolvarea, domnule profesor. Asta înseamnă că am îmbrăcat pantaloni străini.

– Ce folos aduc podurile?
– Lasă râurile să treacă pe sub ele.

FELICITARE

PENTRU IONEL CUCOVICI CARE PE DATA DE 02 IANUARIE A ÎMPLINIT 8 ANI

La mulți ani, gingașă floare! Să înveți bine, să ascuți de părinți, să fii sănătos, să ai prieteni devotați. Fie ca tot ce îți planifici să se realizeze neapărat! Fie ca soarele să-ți strălucească tare-tare, iar viața să-ți fie plină de cele mai frumoase momente.

Cu drag, din partea părinților și fraților.

Ion DIORDIEV

SCRISOARE DE LA MOȘ CRĂCIUN

*Eu mă duc. Și la plecare
Las copiilor scrisoare.*

*„Dragi copii, mai mari,
mai mici,*

*Ajutați-i pe bunici
Să le fie viața dragă –
Faceți totul ce vă roagă...*

*Nu uitați de omenie,
Nu uitați de hărnicie,
Fiți mereu copii cumiți,*

*Ascultați-i pe părinți,
Ordoneați să fiți oricând,
Cât pașiți pe-acest pământ.*

*Faceți temele pe-acasă,
Fiți prietenoși în clasă,
Nu vă despărțiți de carte,*

*De ai carte – ai și parte.
Orice carte – mică, mare
E o stea îndrumătoare.*

*Tot ce spune-nvățătorul
Vă deschide viitorul.*

*Voi sărguincioși să fiți,
Toate să le reușiți.*

*Numai cel care muncește
Visul drag și-l poate crește,
Numai cel care lucrează
Visele-și realizează.*

*Doar prin muncă și iubire
Poți cunoaște fericirea.*

*Multe-aș mai avea de spus,
Însă cred că e de-ajuns.*

*Respectați aceste sfaturi –
Nu se-adună colbu-n straturi.*

*Zile vă doresc cu soare
Și un cer precum cicoarea.*

*Vă urez un an mai bun
Și semnez:*

Eu, Moș Crăciun”.

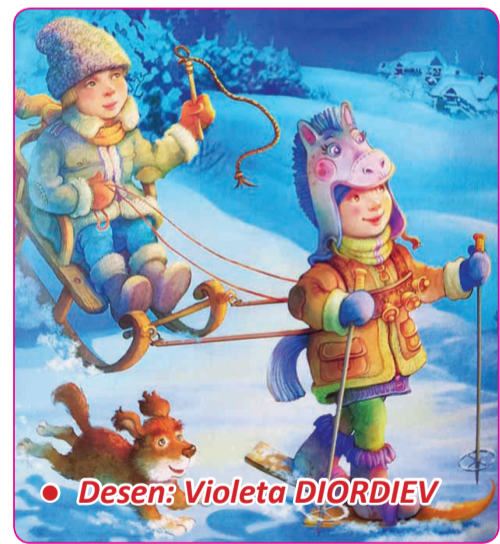
Alexandru VLAHUȚĂ

AMINTIRI DINTR-O IARNĂ

Îmi aduc aminte că, într-o iarnă, gazda noastră a plecat să facă sărbătorile de Crăciun la o rudă mai înstărită. Pe mine m-a lăsat cu Ionică în bucătărie, pân-o veni cineva de acasă să ne ia. Ionică era de vârsta mea: amândoi la un loc aveam douăzeci de ani. Eram destul de voinici să ne facem o mămăligă și o fiertură de fasole. Ne înțelegeam de minune și la treabă și la joacă. Ziua ne dam cu sania, seara spuneam povești și puneam la cale ce-avem să facem noi când vom fi mari. Uneori, luam negreală de pe gura cuptorului și ne zugrăveam mustăți și barbișoane. Râdeam de ne prăpădeam.

Dar, cum Crăciunul se apropia și cei de acasă nu mai veneau, într-o dimineață, am pornit la drum cu saniuța.

Văd ca prin vis dealurile ca niște uriași, dormind sub zăpadă, copacii tăcuți, îmbrăcați în promoroacă, drumul

ca o oglindă, poleit de soarele lucitor.

Ionică, înhămat la saniuță, mă ducea în goană. Din când în când, se mihona ca un mânz care zburdă. Apoi se făcea el boier și eu, cal. La deal, amândoi eram cai, iar la vale, amândoi boieri.

Pe la amiază, am ajuns acasă.

– Cu cine ați venit: ne întrebă baba Frusina.

– Cu sania noastră.

– Doamne ferește, vă putea ieși o lighioană de lup înainte!

Se minuna și tot nu-i venea a crede că am făcut noi singuri atâta drum.

Coordonator de pagină: Lica MOVILĂ

Colinde, colinde! E vremea colindelor..

SUS, LA POARTA RAIULUI

Sus, la poarta Raiului, poarta Raiului,
Paște turma Tatălui, turma Tatălui.

Linu-i lin și iară lin,
Bate vântul funza lin,
Lin și iară lin.

Dar la turmă cine sta? Oare cine sta?
Sta chiar Maica Precista, Maica Precista.

Lângă ea un legănel, leagăn legănel,
Cu un copilaș în el, copilaș în el.

Copilașul când plângea, puiul când plângea,
Maica Sfântă-L legăna, Maica-L legăna.

Copilașul când dormea, puiul când dormea,
Maica Sfântă lin cânta, Maica lin cânta.

O, CE VESTE MINUNATĂ!

O, ce veste minunată, În colibă păstorească,
În Betleem ni se-arată, Vrut-a Domnul să se nască
Că astăzi s-a născut, Fiul Său cel Sfânt,
Cel fără de-nceput, Nouă pe pământ
Cum au spus prorocii. Să ne mântuiască.

Că, la Betleem, Maria, Păstorii cum auziră
Săvârșind călătoria, Spre lăcașul sfânt porniră,
Într-un mic sălaș, Unde au aflat
Lângă-acel oraș, Prune prealuminat
A născut pe Mesia. Și îl preamariră.

Păstorilor din câmpie Pe Fiul în al Său nume
Le vestește-o bucurie: Pe Fiul în al Său nume
Astăzi S-a născut Să se nască
Cel fără de-nceput, Și să crească,
Cum au zis prorocii. Să ne mântuiască.

BUNĂ DIMINEAȚA LA MOȘ AJUN!

Bună dimineața la Moș Ajun!
Am venit și noi o dată,
La un an cu sănătate,
Domnul sfânt să ne ajute,
La covrigi și la nuci multe.

Bună dimineața la Moș Ajun!
Această seară este pentru noi
Cea mai frumoasă dintre sărbători.
Căci noi cu toții venim acum
A vă ura de Moș Ajun!

Bună dimineața la Moș Ajun!
Ne dați, ne dați, ne dați ori nu ne dați?
Și la anul să venim,
Sănătoși să vă găsim!

Ne dați, ne dați, ne dați ori nu ne dați?
Bună dimineața la Moș Ajun!

ASEARĂ, PE-NSERATE

Seara, pe-nserate,
Fecioara Maria
În Viflaim cetate
Călătorind sosea.

Și, fiind obosită,
Sălaș își căuta,
Și-n Viflaimul mare
Nimenea n-o primea.

Atunci Sfânta Fecioară
Din Viflaim ieșea,
Și-n câmp într-o poiată
Acolo se-așeză.

Și între dobitoace,
Pe fânul cel uscat,
Născut-a Precurata
Un mare Împărat.

Fiul începe-a plânge,
Maria-l mângâia,
O, nu plânge, Iisuse,
Că tu cunoști lumea.

Că lumea asta mare
Prin tine s-a zidit,
Prin Tine și prin Tatăl
Și Dumnezeu cel Sfânt.

S-aude glas spre seară,
Al clopotelor cânt,
Că vine, vine iară
Iisus pe-acest pământ.

El vine-n haină albă
De îngerași purtat,
Să spele lumea-ntreagă
De rău și de păcat.

De-atunci în orice casă
S-aud colindători,
Colinda lor duioasă
Răsună până-n zori.

Mihai Eminescu

COLINDE, COLINDE!

Colinde, colinde!
E vremea colindelor,
Căci gheața se-ntinde
Asemeni oglinzilor
Și tremură brazii
Mișcând rămurelele,
Căci noaptea de azi-i
Când scânteie stelele.
Se bucur' copiii,
Copiii și fetele,
De dragul Mariei
Își piaptână pletele,
De dragul Mariei
Ș-a Mântuitorului
Lucește pe ceruri
O stea călătorului.

STEAUA SUS RĂSARE

Steaua sus răsare,
Ca o taină mare,
Steaua strălucește
Și lumii vestește,
Și lumii vestește,

Ca astăzi Curata
Preanevinovata
Fecioara Maria
Naște pe Mesia,
Naște pe Mesia.

Magii cum zăriră
Steaua și porniră
Mergând după rază
Pe Hristos să-l vază,
Pe Hristos să-l vază.

Și dacă porniră
Îndată-L găsiră,
La Dânsul intrară
Și se închinară,
Și se închinară.

Cu daruri gătite
Lui Hristos menite
Ducând fiecare
Bucurie mare,
Bucurie mare.

Care bucurie
Și aici să fie
De la tinerețe
Pân-la bătrânețe,
Pân-la bătrânețe.

ASTĂZI S-A NĂSCUT HRISTOS

Astăzi s-a născut Hristos,
Mesia chip luminos.
Lăudați și cântați
Și vă bucurați.
Mititel înfășeșel
În scutec de bumbăcel.
Lăudați și cântați
Și vă bucurați!
Vântul bate, nu-L răzbate
Neaua ninge, nu-L atinge.
Lăudați și cântați
Și vă bucurați!
Și de acum până-n vecie
Mila Domnului să fie!
Lăudați și cântați
Și vă bucurați!

Fila creștină
pentru copii și adolescenți

Lasăți copilașii să vină la mine
Marcu (10,14.)

VEȘTEA BUNĂ

Nr. 1 (101)

„Anul Nou oferă lumii vechi o nouă șansă”

(anonim)

EVANGHELIA pentru copii

BOTEZUL DOMNULUI

Într-o zi, Ioan L-a văzut pe Domnul Iisus, Care venea spre el și a zis: „Iată mielul lui Dumnezeu* Care ia asupra Sa păcatul lumii”. Iisus avea treizeci de ani când a venit din Galileea la Iordan ca să fie botezat. Iar Ioan căuta

să-L oprească pe Iisus. „Eu, zicea el, trebuie să fiu botezat de Tine și Tu vii la mine?”

Dar Domnul i-a răspuns: „Așa se cuvine să împlinim toată dreptatea”, ceea ce însemna că în acest fel se împlinea voia lui Dumnezeu.

Pe când Iisus ieșea din apă, după botez, cerul s-a deschis și Ioan a văzut Duhul Sfânt Care, în chip de porumbel, S-a pogorât asupra lui Iisus și a auzit din cer vocea lui Dumnezeu Tatăl, zicând: „Acesta este Fiul Meu Cel iubit, întru Care am binevoit”.

Aceasta a fost prima revelație făcută lumii despre Sfânta Treime, că este un Singur Dumnezeu în trei Persoane: Tatăl, Fiul și Sfântul Duh.

Ioan Botezătorul a spus poporului venit la Iordan: „Cel Care m-a trimis să botez cu apă mi-a zis: „Acela peste Care vei vedea Duhul pogorându-Se și oprindu-Se, este Cel ce botează cu Duh Sfânt” (adică Hristos). Și eu am văzut aceasta și mărturisesc că Iisus este Fiul lui Dumnezeu”. (Matei 3, 11-17; Marcu 1, 9-11; Luca 3, 21- 23; Ioan 1, 29 – 34).

* Mielul lui Dumnezeu, mielul ca animal de jertfă. Ioan Botezătorul îi zicea lui Iisus Hristos „Mielul lui Dumnezeu”, deoarece Hristos a venit pe lume, pentru ca, asemeni unui miel de jertfă, să devină jertfă întru spălarea păcatelor oamenilor și pentru a elibera lumea din robia morții. Bobotezei i se mai spune și „arătarea lui Dumnezeu”, Teofania.

CEI TREI MAGI DE LA RĂSĂRIT

Dumnezeu a descoperit taina nașterii lui Iisus păstorilor, dar și unui grup mic de oameni, care nu erau săraci și disprețuiți ca păstorii. Erau înțelepți din părțile Persiei, oameni bogăți și importanți, care se ocupau cu studierea astrelor.

Într-una din acele nopți, înțelepții au fost foarte impresionați să descopere pe cer o stea nouă și strălucitoare. Erau siguri că ea anunța un eveniment deosebit, nașterea unui rege. Au fost cu toții de acord să urmeze calea stelei pentru a-L găsi pe rege.

Când au intrat în Israel, au știut că ajunseră aproape de capătul drumului lor, pentru că steaua călăuzitoare nu se mai vedea pe cer. Ajunși în Israel, cei trei Magi au început să întrebe de oameni unde se află noul Rege al iudeilor. Aceste întrebări au ajuns și la urechile lui Irod cel Mare, care i-a chemat pe cei trei Magi la palat. Aici, Irod cel Mare le-a spus acestora să meargă să îl caute și, când îl vor găsi, să-i dea de veste, mințindu-i că dorește să li aducă și el omagiile sale.

După ce au plecat de la palat, steaua li s-a arătat din nou și au continuat drumul până la staulul unde se aflau Maria și Iosif împreună cu pruncul Iisus Hristos. Cei trei Magi au îngenunchat în fața Sa și s-au închinat Lui, apoi l-au oferit daruri precum aur, tămâie și smirnă.

În acea seară, în timp ce dormeau, cei trei Magi au aflat în vis care sunt adevăratele intenții ale lui Irod cel Mare, iar a doua zi aceștia au plecat în țara lor.

Sărbători creștine

25 decembrie/ 07 ianuarie – Nașterea Domnului nostru Iisus Hristos (Crăciunul)

06/19 ianuarie – Botezul Domnului (Boboteaza)

NOUĂ AZI NE-A RĂSĂRIT

(colind)

Nouă azi ne-a răsărit
Domnul Iisus Hristos,
Mesia cel mult dorit,
Domnul Iisus Hristos.
Din Fecioară s-a născut
Domnul Iisus Hristos
Și cu lapte s-a crescut
Domnul Iisus Hristos.

Cu scutece s-a-nfășat
Domnul Iisus Hristos
Și în brațe s-a purtat
Domnul Iisus Hristos.
Cum e robul s-a smerit
Domnul Iisus Hristos
Și pe noi ne-a mântuit
Domnul Iisus Hristos.

POVESTEA ÎNGERAȘULUI DIN BRADUL DE CRĂCIUN

Odată, de Crăciun, cu mulți ani în urmă, Moș Crăciun se pregătea pentru călătoria în jurul lumii. Dar s-au iscat un șir de probleme, ca niciodată până atunci. Patru dintre elfii săi se îmbolnăviseră, iar restul elfilor nu puteau face atât de repede jucăriile pe care Moșul urma să le ducă copiilor din întreaga lume.

Situația era apăsătoare chiar și pentru Moș Crăciun, cel care avea, de fiecare dată, puterea să îndeplinească toate dorințele copiilor. Când s-a dus să inhame renii la sanie, Moșul a observat că doi dintre ei erau atât de slăbiți, încât cu greu puteau să-l însoțească în călătoria sa. Încercând să își păstreze cumpătul, Moș Crăciun a început să încarce sania, dar tocmai atunci câteva pungi mari cu jucării au căzut pe jos și s-au împrăștiat. Una peste alta, Moșul nu era în cea mai bună formă.

Dintr-odată, a sunat cineva la ușă. Moșului i s-a dus inima în călcăie, așteptându-se la o nouă veste proastă. Când a deschis ușa însă, Moș Crăciun a văzut în prag un mic înger care venise să îi aducă un brad de Crăciun, mare

și frumos, pentru a-l mai înveseli pe cel mai îndrăgit bătrânel din toată lumea.

Îngerașul îi spuse, vesel: „Crăciun fericit, Moșule! Nu-i așa că e o zi frumoasă? Ți-am adus un brad. Uite, nu este cel mai frumos Pom de Crăciun pe care l-ai văzut vreodată? Unde dorești să îl pun?”

Fața Moșului s-a înseninat imediat și un zâmbet larg i-a șters de pe chip toată mâhnirea ultimelor zile. Moș Crăciun a fost încântat de darul îngerașului, care pe loc i-a găsit rezolvarea tuturor problemelor.

De atunci a început tradiția potrivit căreia printre jucăriile ce împodobesc bradul de Crăciun trebuie să se afle și un îngeraș, cu speranța că ne va veghea și va avea grijă de fericirea celor din casă anul întreg.

• Elevii de la L.T. „A-Mateevici”, cu un omagiu de ziua lui Mihai Eminescu, la biserica din Dondușeni, preot paroh Roman Botezat

Concurs: MAGIA CRĂCIUNULUI

Cum ați sărbătorit Crăciunul și revelionul în familie? Ce tradiții și obiceiuri cunoști, legate de aceste sărbători?

Scrive un scurt eseu în baza acestor întrebări, trimite-l la redacție și câștigă un premiu!

Coordonator de pagină: Eudochia VERDEȘ

Tineri prieteni, dragi cititori, pe parcursul anilor, la editura „Junimea” din Iași, am publicat câteva cărți de... leologisme. Dar ce ar fi să fie leologismele? Ele reprezintă idei secundate de sentimente, cărora subsemnatul le poate oferi o formulă stilistică personală. Sunt sintagme, metafore, monoversuri, impulsuri oarecât memorabile. Pentru că, în orice pulsione și manifestare a sa, prin gândire-simțire-scriere, viața e o modalitate plurală, de expresie, de transmitere de mesaje.

Leologismele țin de dezvoltarea de sine, de spovedania-instantanee; spovedania-bliț. Poate că ar fi chiar un gen de literatură... la minut. Fiecare ar constitui o maximă, în care maximă este ideea, pe când forma e minimă. Ar fi și leologismul un aforism care, după mine, înseamnă respect pentru timpul cititorului, dar, în special, pentru inteligența acestuia.

Pentru voi, tineri prieteni, dragi cititori, am ales unele din leologisme dedicate copiilor și copilăriei, urmând îndemnul înțelept al bunicului Ion Creangă: „Hai mai bine despre copilărie să povestim, căci ea este veselă și nevinovată și, drept vorbind, acesta-i adevărul”.

ANIVERSĂRI Leo BUTNARU- 75

• O surpriză plăcută pentru poetul Leo BUTNARU

LEOLOGISME DESPRE COPII ȘI COPILĂRIE

- Fiind copil, alergam, alergam din răspuneri întru întâmpinarea Lui și nimeni nu ar fi cutezat să-mi spună că nu aş alerga în direcția cea bună, pentru că Dumnezeu e pretutindeni.
- Când se întâmplă ca, printre aplauzele de pe Pământ, Dumnezeu să distingă și micuțele aplauze de copil, evanghelistul scrie: Și a auzit Dumnezeu că este bine. Și a fost seară și a fost dimineață: ziua a opta.
- Ați ascultat vreodată?... Uimitor în câte moduri întonează copilul numele mamei sale: mamă...
- În rugăciunile copiilor Dumnezeu e „reduș” până la dimensiunile unui Moș Crăciun sau Moș Nicolae oarecare, cărora li se cer lucruri atât de pământești. Nu însă și neimportante. Spre exemplu, o păpușică, o înghețată...
- Copilăria lui Isus Hristos ar fi însemnat deja maturitatea lumii?... Probabil, și da și nu. Îndoiala tot de Dumnezeu fiind dată (și ea).
- Copiii basarabeni învață în Transilvania, bănățenii vin pe la Chișinău... înseamnă că – deocamdată? – nu a renăscut niciun imperiu...
- Xero-copii și xero-bătrâni ai scrisului, ai poeziei.
- De la un moment încolo, încetul cu încetul, din genialitatea și desăvârșirea stării de copilărie cădem în iremediabila imperfecțiune a maturității.
- Dat fiind că astăzi până și copiii de 2-3 ani sunt „legați” de computer, de aia îl și auzi câte pe unul din aceștia zicând: „Mă skype în pampers!”
- Astăzi, deja nu mai există copii de la țară și copii de la oraș: pur și simplu, există doar copii din internet.
- Clerul l-a excomunicat, copiii l-au sancționat. Da, e vorba de Ion Creangă.
- Cei mari nu-și puneau mintea cu noi, copiii, ci doar sentimentele și le puneau cu noi, copiii. Adică dragostea.
- Pe timpul copilăriei mele sătești, printre experiențele acumulate era și cea de-a putea deosebi, chiar legat la ochi, cum ar mirosi țărâna unei gropi săpate pentru

• În mijlocul micuților te simți și tu copil...

- turitatea mea, ce alta să aleg decât – Și – Și?
- Copiii văd în părinți trecutul, părinții văd, anticipat, în copii trecutul viitorului.
- Timpurile de tristă-veselă amintire ale copilăriei... Aproape ca la Esenin: „E-o tristețe veselă în rumeneala zării”... (nașterii și copilăriei noastre...).
- În acceleratorul Fermilab savanții caută Particula Dumnezeu, în sufletul meu eu caut Particula Copilărie care este infimă particulă din Particula Supremă.
- Orice copil se naște ca un pui de zeu, apoi crește până la condiția de biet om.
- Dacă ar fi fost după mine, Ianus bifrons trebuia să fie înfățișat cu un chip de copil și altul de matur, ceea ce presupunea să se pună mai multă fantezie captivantă în legenda lui.
- Astăzi, când copilului i se spune că a fost găsit în varză, el întrebă îngrijorat: „Dar era o varză ecologică?”...
- Copilul care pune o întrebare are trei răspunsuri: unul acasă, altul la școală, mai celălalt în stradă.
- În copilărie, când mă pomeneam în pomul cu fructe coapte, parcă aș fi ajuns pe culmile abundenței.
- Copiilor să li se dea nu sfaturi, ci exemple.
- Șansonetă – șansă în copilărie.
- Când privesc Turnul din Pisa unii copii, dar și părinți, se gândesc la un eventual tobogan.
- Să nu crezi că greșelile copilărești le-ai făcut pe toate în copilărie. Ți-au mai rămas și pentru 40, 60, 70 de ani să mai faci din ele.
- Copiii aud perfect. Numai dacă ar mai fi și ascultători...
- Copilul singur la părinți poate crește mai mult sau mai puțin fricos (ceilalți sunt mai mulți!) sau precaut-temerar. Cred că eu am ieșit din a doua categorie.
- Copilăria e perioada cea mai fericită din viață. Uneori doar a părinților, sau doar a copiilor.
- Alter ego nu e geamănul, ci copilul tău.
- A pedepsi un copil pentru vina sa, sunt necesare 3 colțuri: unul pentru copil, altul pentru mamă, celălalt pentru tată.
- În Scoția, copilul poate sta deopotrivă în poalele mamei și în poalele tatălui.
- Petele albe din istorie sunt dovada că istoria e un fel de carte de colorat, ce trebuie oferită copiilor.
- Când se pomenise pentru prima oară la mare, zâmbi aproape visător, amintindu-și cum, demult-demult, pe când era copil, uneori mama îl trimitea în mahală după sare...
- Curios: căpitanul Grant a mai avansat sau nu în grad? Unii zic că ar fi chiar generalul copilăriei.
- Unii părinți fac temele împreună cu copiii, învață împreună cu ei și, nu o dată, în comparație cu ei sunt restanțieri.
- De-ar fi avut copiii posibilitatea să-și aleagă părinții, mulți maturi ar fi rămas șomeri.

- Copilăria? O furnicuță jertfă a naufragiului corăbioarei de hârtie.
- Mă revăd copil, pe când mă închin Gluminății Voastre, Charlie Chaplin.
- La un moment dat, coșcoaga chitului biblic deveni, diminutiv, chitic; deveni peștișorul obișnuit din Răutul copilăriei mele, oceană, porcușor, ziși fără valoare economică. În schimb se supra valoare, plusvaloare sentimentală au!
- Apele clonează luna. Asta, implicit, îmi face să-mi amintesc cum, copil, cu o vârguță în mână, pășteam norii care se oglindeau în apa Răutului. Apoi țin minte bine și pot spune: în perimetrul de coline șerpuiam, ondulat, lioanele cărăruilor trasate de umbletul oilor pe oblice pășune.
- Bătrânilor le este permis să-l tachineze pe Dumnezeu. Roage-I-se cât le poștește inima. Dumnezeu nu obosește doar de la rugile copiilor și ale bătrânilor.
- Ți mai amintești?... În zi fără vânt, cocoșelul de alviță dulce – giruetă rotindu-se în mânăta ta de copil...
- Învață-ți copilul să gândească. Ce are de făcut cu asta, el va învăța singur.
- În copilărie, Mona Lisa era Mini Lisa.
- Amintire: Demult, în târziu de seară, pe prispele satului noi, copiii, făceam puțină lumină cu știuleții de porumb fiert pe care-i mâncam.
- Uneori, copii pun întrebări la care nu se știe de există sau nu răspuns: –Tăticule, dar frunza care a căzut a știut că a trăit, că a fost, că s-a dus?
- Dacă zeii nu ar fi, dacă pegas și muzele nu erau pe lume, în cosmos sau... extra-cosmos, oriunde. Dacă nu ar exista Dumnezeu și copii Săi, Adam și Eva. Și noi, de asemenea copii Lui. Dacă nu ar exista câți și mai câți, câte și mai câte, din altă parte, decât de la toți, de la toate acestea, noi nu am fi avut imaginație pentru a le inventa, pentru a ne inventa. Cu tot cu imaginație și inventivitate. Am fi fost depășiți, creator, de situație, de toți, de toate.
- Pe atunci, după miezul nopții, din vreme în vreme, pupăza se trezea din somn, să-și scuture moțul de fulgurea petalelor mărunții pădureț. Azi, peste ani, peste ani, când mă vede, pupăza își moțăie cununa a semn că mă recunoaște; ea – pupăza guralivă din adâncă-mi copilărie sau din sufletul lui Ion Creangă, ceea ce e absolut totuna.
- Precum se spune – să ne alimentăm spiritul. Povestile – cum ar veni, micul dejun al nesățiosului meu spirit de copil. Iată prânzul – mii de cărți, bibliotecile virtuale ale internetului și mai ales cele virtuale-reale ale memoriei mel. Curios, ce vei avea la cină spirite... Vreun os?...
- Un copil de 12 ani a depășit IQ-ul lui Eminescu. Fiți liniștiți: din păcate, copilul-minune de 12 ani nicidecum nu știe ce e aia poezie. Deci, din păcate, geniul de 12 ani nu are nimic în comun cu Eminescu.
- Din amintiri: Iată-mă copil pe lunca Răutului, străduindu-mă să merg într-un pas cu cocostărcii lungani și țanțoși.

ÎnVaȚă Să Fii MARE

editie pentru
Nr. 1 (131) adolescenți

ABC-ul emoțiilor

ATAȘAMENTUL ȘI LIMBAJELE IUBIRII

Oamenii sunt născuți cu o nevoie lăuntrică de a avea relații, iar relația cu părinții este prima prin care aceasta este exprimată sau inhibată. Atașamentul nu e un fenomen limitat exclusiv la copilărie, ci persistă toată viața, chiar dacă figura de atașament principală poate varia de-a lungul timpului.

Atașamentul este atât un program ereditar pentru bebeluș, cât și o consecință logică, unul dintre elementele fundamentale ale viitoarei maniere de a iubi a adultului, constituind baza relațiilor sale ulterioare și, totodată, o condiție a sănătății mintale și emoționale a acestuia. Atașamentul pune bazele socializării copilului, tiparele de comunicare dintre copil și îngrijitor reprezentând cheia siguranței sau a nesiguranței. Pornind de la acest sistem dual, în stadiile ulterioare ale copilăriei, ca și în etapa adultă, individul va fi capabil să dezvolte legături afective strânse și cu alți membri ai grupului social din care face parte. Afectiunea este văzută ca o relație ce securizează, reduce anxietatea și asigură suportul afectiv în condiții de stres, acesta fiind prezent în toate stadiile vieții.

Omul este învățat să depindă de persoana semnificativă din anturajul său încă de la naștere. Adolescenții, tinerii, maturii, la fel precum copiii,

au necesitatea de a avea un îngrijitor alături, o persoană care este deplin interesată de binele lor și care este oricând disponibilă și receptivă.

În prima jumătate a secolului trecut iubirea era considerată un subiect trivial, care nu merită atenție din partea comunității științifice. Părinții erau încurajați să aibă o atitudine fermă, autoritară față de copii, fără declarații inutile de iubire. Medicii au observat în spitale că acei copii care stăteau mai mult în brațele mamelor sau asistentelor se îmbolnăvesc mai repede. De aceea recomandau părinților să limiteze cât mai mult contactul fizic cu copiii. Atunci nu se cunoștea maniera de transmitere a virusurilor și bacteriilor, care erau cauza reală a îmbolnăvirii acelor copii. Nu se știa nici faptul că ținutul în brațe și atingerea sunt elemente esențiale în dezvoltarea fizică și emoțională a celor mici.

În multe relații umane, problema este că o persoană utilizează un

anumit limbaj al iubirii și se întreabă de ce altă persoană nu-i înțelege limbajul. Pot exista mai multe asemenea „dialecte”, dar numai câteva limbaje, acestea fiind:

Declarațiile sunt o modalitate de exprimare a iubirii prin folosirea cuvintelor. complimentele, încurajările fiind foarte importante pentru fiecare dintre noi.

Timpul petrecut împreună presupune îndreptarea totală a atenției asupra celuilalt. Simpla prezență fizică nu este suficientă, e nevoie de prezența totală, autentică.

Darurile semnifică o atenție din partea celuilalt, simboluri concrete ale iubirii. Oamenii cărora le place să primească daruri nu pun mare accent pe prețul cadoului, ei vor aprecia efortul financiar numai dacă acesta a depășit cu mult posibilitățile personale.

Serviciile. Acest limbaj al iubirii ține de activități, precum: a găti, a așeza masa, a spăla vesela, a da cu aspiratorul, a șterge praful, a duce gunoii, a plimba câinele ș.a. Acestea necesită grijă, spirit organizatoric, timp, efort și energie. Pentru a învăța însă limbajul serviciilor, unii oameni ar trebui să treacă peste concepțiile și prejudecățile obișnuite. Toate aceste lucruri trebuie realizate de părinți împreună cu copiii, între frați, prieteni, cupluri. Deoarece fiecare are nevoie de afecțiune începând de la copil până la bătrânii rămași singuri.

Galina PRAVIȚCHI, doctor în psihologie, lector universitar, Facultatea de Psihologie, USM

Mens sana in corpore sano!

DACĂ FUMEAZĂ ADOLESCENTUL

Adolescenții se familiarizează cu fumatul la vârsta de 12-13 ani și părinții deseori sunt neputincioși să prevină aceasta. Avertismentul despre faptul că fumatul aduce o daună ireparabilă sănătății nu acționează asupra majorității elevilor. Exemplul celor ce fumează, însă, e foarte molipsitor.

La început, de la o ocazie la alta, apoi tot mai frecvent băieții sunt atrași de țigară, până când fumatul devine o deprindere, cu care e cu atât mai greu de luptat, cu cât băiatul e mai mare. Dacă pentru un adolescent fumatul pare o pozna, o șotie, apoi pentru un tânăr deja format este simbolul maturității, al bărbăției.

În lupta cu fumatul o mare însemnătate are exemplul părinților și rudelor. După datele unor cercetări, mai mult de 80 de procente din elevii pasionați de fumat sunt din familii, în care fumează părinții, frații mai mari ș.a.m.d.

Fumatul este periculos pentru sănătatea omului matur, iar pentru organismul tânăr acest pericol crește de câteva ori. S-a stabilit că adolescenții fumători rămân în urmă atât la învățătură, cât și în dezvoltarea fizică. Dacă vom accepta capacitatea de muncă a elevilor nefumători drept 100 de procente, apoi la fumători ea scade până la 77 procente.

De obicei, copiii fumează în taină, grăbit, ceea ce agravează acțiunea dăunătoare a tutunului, deoarece, la arderea lui rapidă, în fum se conține de două ori mai multă nicotină decât la cea latentă. Adolescenții, de regulă, fumează țigara până la capăt, de multe ori folosesc mături de țigară, adică întrebunțează anume acea parte din tutun care conține cele mai multe substanțe otrăvitoare. Deseori putem vedea o gașcă întreagă de copii fumând, pe rând, una și aceeași țigară, ceea ce contribuie la transmiterea bolilor infecțioase. Și mai periculos e fumatul măturilor de țigară ridicate de jos.

Adolescenții fumători au metabolismul dereglat, puterea musculară scăzută, contracțiile inimii accelerate. Băieții pierd din greutate, devin distrați, nervoși, suferă de dureri de cap, amețeli, slăbiciuni. Elevilor fumători le slăbește brusc memoria.

Dauna adusă organismului în urma fumatului se simte, mai ales, în timpul practicării sportului. La antrenamente și întreceri sportive, pulsul fumătorilor se accelerează, tensiunea arterială se mărește. Sportivi buni printre fumători nu există.

Ion CUZUIOC, medic, Eminent al Ocrotirii Sănătății

Sănătatea mintală

DEPRESIA LA ADOLESCENȚI

Potrivit OMS, „depresia este rezultatul unei interacțiuni complexe între factori sociali, psihologici și biologici”. Aceștia pot include:

FACTORI FIZICI. În multe familii există antecedente de depresie, ceea ce sugerează că genetica poate juca un rol în această privință, influențând, probabil, activitatea chimică de la nivelul creierului. Alți factori de risc sunt bolile cardiovasculare și schimbările hormonale, precum și abuzul de substanțe, care, pe termen lung, pot intensifica sau chiar declanșa depresia.

STRES. Deși puțin stres nu face rău, stresul cronic sau excesiv este atât de dăunător pe plan fizic și psihic, încât uneori poate cufunda într-o depresie gravă un tânăr mai sensibil.

Printre factorii generatori de stres asociați cu depresia se numără divorțul sau separarea părinților, moartea unei persoane dragi, abuzul de orice gen, un accident grav, o boală sau o tulburare de învățare, în special

dacă copilul se simte respins ca urmare a acestei probleme. Alt factor îl constituie așteptările nerealistice ale părinților, de exemplu în privința rezultatelor școlare. Alte cauze posibile sunt: bullyingul, nesiguranța cu privire la viitor, înstrăinarea emoțională a unui părinte deprimat sau comportamentul imprevizibil al unui părinte. Depresia moderată și cea gravă necesită, de obicei, tratament medicamentos și consiliere din partea unui specialist în sănătate mintală.

Depresia pare să fie mai frecventă în cazul fetelor decât în cazul băieților. Un factor îl poate reprezenta stresul generat de hărțuirea sau abuzul, la care fetele sunt supuse adesea.

„Când lumea exterioară înspăimântătoare se ciocnește cu lumea interioară haotică, deseori rezultatul este copleșitor și generează confuzie”, a scris Sharon Hersh, consilier profesional. Fetele pot fi influențate negativ și de concepția privind corpul „ideal”, promovată de mass-media. O fată care se consideră neatractivă din punct de vedere fizic sau care este exagerat de preocupată de părerea colegilor poate fi predispusă la depresie.

Dacă suferi de depresie, ia măsuri rezonabile pentru a avea grijă

de sănătatea ta fizică și mintală. De exemplu, mănâncă sănătos, odihnește-te suficient și fă exerciții fizice eliberează substanțe chimice care te pot ajuta să ai o dispoziție mai bună, îți pot spori energia și îți pot îmbunătăți somnul. Dacă este posibil, încearcă să identifici factorii declanșatori sau semnele de avertizare ale unei stări depresive și fă-ți un plan de acțiune. Vorbește cu cineva de încredere. Membrii familiei și prietenii apropiați te pot ajuta să faci față mai ușor depresiei, iar asta poate reduce din simptome. Notează-ți gândurile și sentimentele într-un jurnal. Dedică timpul liber unei pasiuni, care, la fel, te ajută să obții emoții pozitive.

Sursa: jw.org.ro

Coordonator de pagină: Renata CUPCEA

DATINA STRĂBUNĂ

Ediție de etnografie și folclor. Nr. 1 (93)

La ceas aniversar

O VIAȚĂ DĂRUITĂ MUZICII POPULARE

• Aspect de la sărbătoare

În anul 1977, după absolvirea Conservatorului din Chișinău, Mihai Florea a revenit în satul de baștină, Cărpineni, raionul Hâncești. De-a lungul anilor, a condus în lumea muzicii multe generații de copii, în calitate de profesor de educație muzicală și profesor de acordeon la Școala de Arte. În plus, având și har componistic, a reușit să dea viață la peste 100 de cântece pentru copii și adulți.

Recent, îndrăgitul dascăl al copiilor și tinerilor, interpretul și autorul Mihai Florea și-a sărbătorit 45 de ani de activitate pe tărâmul muzicii în cadrul unei serate de creație cu genericul „Așa-mi spune inimioara”. La ceas aniversar, alături de Mihai Florea s-au aflat compozitori, interpreți, prieteni, discipoli. Mesaje de felicitare și înaltă prețuire i-au adresat dl Iurie Levinschi, președintele raionului Hâncești, dl Ion Cărpineanu, primarul comunei Cărpineni ș.a.

Creația maestrului Flo-

rea a fost înalt apreciată și de oaspeții de la Chișinău: Constantin Rusnac – compozitor, fost profesor al omagiatului, cunoscuta interpretă de muzică populară Ioana Căpraru și dirijorul Vladimir Serbușcă. „Port în suflet un sentiment de mândrie pentru studentul meu de ieri, care azi, la cei 45 de ani de activitate, ne bucură cu inedita sa creație muzicală, care merită să fie cunoscută de tânăra generație”, a menționat Constantin Rusnac.

După cum e și firesc, în cadrul seratei de creație a răsunat o bună parte din lucrările omagiatului. Cel care a dat tonul sărbătorii a fost însuși Mihai Florea, interpretând „Un cântecel cu vorbe bune”. Spectatorii au făcut cunoștință și cu tinerile mlădițe ale dinastiei Florea, care, rând pe rând, au urcat pe scenă. Nepoata Anastasia Florea a încântat publicul cu o melodie la flaut, iar Olga Florea, o altă nepoată – cu piesa „Copa-cul”, pe versurile lui Adrian Pă-

unescu. Maestrul a cântat și în duet cu cea de-a treia nepoțică, Mihaela Cărpineanu, oferind în premieră melodia „Să cântăm în doi”.

Cântecele lui Mihai Florea au fost interpretate la serată și de copiii din satele învecinate. O prestație frumoasă au avut membrii Ansamblului folcloric „Ciobănașii” de la Negrea. Ansamblul „Cișmeaua Căprioarelor” a adus în fața publicului un cântec despre satul Mingir, pentru care Mihai Florea a semnat melodia. Un recital deosebit a prezentat și Tariful Școlii de Arte din Cărpineni, condus de profesorul Alexandru Baraboi.

Creația artistică a unui om dăinuie de-a lungul timpului dacă este valorificată cu adevărat. Cu siguranță, Mihai Florea a lăsat tinerilor o frumoasă moștenire.

Alexandrina DOBOȘ,
elevă la Școala de Arte
„Timotei Bătrânu”
mun. Hâncești

• Elevii de la Gimnaziul „Liubomir Chiriac” din Antonesti, r-nul Cantemir, participanți la Festivalul raional de datini și obiceiuri de iarnă „V-am ura, v-am tot ura!”

Obicei străvechi

SORCOVA

• Sorcova, vesela!

Sorcova, vesela,
Să trăiți, să înfloriți,
Ca un măr, ca un păr,
Ca un fir de trandafir,
Tare ca piatra,
Lute ca săgeata,
Tare ca fierul,
Lute ca oțelul.
La anul și la mulți ani!

în semn de onoare. Mai târziu, se colinda cu mlădiță înmugurită de măr, care se punea în apă în noaptea Sfântului Andrei și care, până în ziua de Sfântul Vasile (Anul Nou), era înflorită. Originea cuvântului „sorcovă” ar proveni din bulgărescul „surov”, care înseamnă verde-fraged.

Mersul cu Sorcova este un frumos obicei popular românesc, practicat de copii pe data de 1/14 ianuarie. Tradiția spune că el există din cele mai vechi timpuri, de prin anul 46 înainte de Hristos, când Anul Nou începea la 1 martie. Încă pe atunci se colinda din casă în casă cu ramuri de măslin – în semn de pace, sau de laur –

Sorcova este, la origini, o nuia pe care fiecare copil o poate decora după bunul plac, fie cu flori, hârtie colorată sau cu ciucuri. Se crede că, dacă atingi de câteva ori cu această crenguță magică umărul persoanei pe care o colinzi, îi vei aduce noroc și sănătate în noul an. De aceea înainte vreme nimeni nu dorea să rămână nesorcovită!

• „Capra” jucată de membrii ansamblului etno-folcloric „Opincuța neamului” de la Liceul Teoretic „Onisifor Ghibu” din capitală

SEMNIIFICAȚIA BRADULUI DE CRĂCIUN

Știați că în România bradul de Crăciun a fost împodobit pentru prima dată în palatul regelui Carol I de Hohenzollern, în anul 1866? Tocmai de atunci a fost preluată această tradiție.

Se spune despre brad că este un pom al vieții, datorită faptului că el rămâne verde tot timpul, simbolizându-l, astfel, pe Hristos, veșnic viu.

Nu se știe exact unde a luat naștere acest obicei. Se bănuiește că, Pomul de Crăciun ar fi apărut pentru prima dată la popoa-

rele germanice, iar, cu timpul, a intrat și în tradiția creștină.

Bradul de Crăciun era împodobit, la început, cu fructe, flori de hârtie sau biscuiți. În timp, s-a trecut la ornarea acestuia cu fel și fel de minunății, printre care: globulețe de sticlă, bețeală, bomboane de ciocolată, instalații luminoase etc.

Există, de asemenea, obiceiul ca în vârful bradului de Crăciun să se așeze o stea, simbol al stelei care i-a călăuzit pe magi până la Betlem.

Folclorul copiilor

GHICI!

Are renii zburători,
Spiriduși ca ajutoare.
Cine-i moșul așa oare?

În iarna grea, pe ger cumplit,
Pe drum o sanie a venit.
De reni e trasă, orisicum,
E sania lui ...?

Mic, ușor, purtat de vânt,
Cade, cade la pământ,
Ține cald ca un veșmânt.

Tot cu vârful-n jos
Crește, mereu crește,
Soarele-l dă jos!
Gerul îl ocrotește!

Coordonator de pagină: Eudochia VERDEȘ

Sportivul anului

SUCCESUL HALTEROFILILOR

Tinerii sportivi din Republica Moldova au reușit să înregistreze primele victorii în cadrul Campionatului European de Haltere la vârsta U15, care a avut loc recent, la Chișinău. Tinerii halterofili au cucerit patru medalii de aur, trei medalii de argint și două medalii de bronz. Sursa: [diez.md](#)

• Tinerii halterofili cu antrenorii lor

Dan Secrieru, înscris la categoria de greutate de 49 de kg, a dominat la proba „smuls”, unde a înregistrat un rezultat de 81 kg, cucerind medalia de aur. La proba „aruncat”, Dan a reușit să ridice 100 kg. Cu toate acestea, Lucian Florin Cambei, reprezentantul Româ-

niei, a avut o performanță de plus 2 kg, obținând medalia de aur, iar Dan Secrieru a ajuns pe poziția a doua.

Tânărul halterofil și-a asigurat locul doi în clasamentul general. Podiumul a fost completat de sportivul din Bulgaria.

Dan Betca, concurent la ca-

tegoria de greutate 55 kg, U15, s-a clasat pe locul III la proba de „smuls”, dar a fost depășit de sportivii din Bulgaria și Ucraina. La proba „aruncat”, sportivul a reușit să ridice o greutate de 107 kg, câștigând astfel medalia de aur. În clasamentul general, Dan Betca și-a adjudecat medalia de argint cu un total de 191 de kg, fiind în trecut de sportivul din Bulgaria care a adunat 192 kg.

Nicoleta Cojocarul a fost medaliată cu aur la total. La proba „smuls”, Nicoleta a ridicat 69 kg, clasându-se pe locul al treilea. La proba „aruncat” a luat aurul în fața sportivei din Turcia care a ridicat 87 kg. După cele două probe, Nicoleta Cojocarul s-a clasat pe locul întâi cu rezultatul total de 159 kg.

Toți acești halterofili, îndrumați de antrenorul Sergiu Crețu, sunt elevi la Liceul Internat Municipal cu Profil Sportiv.

CAMPIONII DE JUDO

Alexandra Chiron, elevă la Liceul Republican cu Profil Sportiv din capitală, a devenit cea mai tânără campioană națională din istoria judoului moldovenesc feminin. Ea a intrat în posesia titlului intern la vârsta de doar 14 ani. Sursa: [noi.md](#)

• Campioanele noastre

Iată care sunt campionii naționali, ediția 2023, la toate categoriile de greutate, masculin: Iaroslav Ai-loae (60kg), Radu Izvoreanu (66 kg), Adil Osmanov (73 kg), Mihail Latîșev (81 kg), Vadim Ghimbobschi (90 kg), Iurie Mocanu (100 kg), Alin Bagrin (+100 kg); feminin: Sindi Vainshtein (48 kg), Alexandra Chiron (52 kg), Mihaela Gabor (57 kg), Tatiana Dutca (63 kg), Daniela Tcaci (70 kg),

Alexandrina Ghemu (78 kg), Oxana Diacenco (+78 kg). Ediția din acest an a campionatului național, rezervat seniorilor, a fost consacrată regretatului Vasile Colța, Antrenor Emerit al Republicii Moldova.

La campionat au luat parte peste 170 de judocani din toată țara. Evenimentul s-a desfășurat la Universitatea de Stat de Educație Fizică și Sport.

O PERFORMANȚĂ MONDIALĂ

Luptătorul de stil greco-roman Alexandru Solovei a reușit o nouă performanță, la Campionatul Mondial Under 20 din Amman - capitala Iordaniei. Sportivul a obținut argintul, fiind la un pas de a cuceri medalia de aur la cea mai importantă competiție internațională a anului. Precizările au fost făcute de reprezentanții Ministerului Educației și Cercetării a Republicii Moldova. Sursa: [newsmaker.md](#)

• Secvență din competiție

Pe parcursul competiției, Alexandru Solovei a demonstrat o tehnică impresionantă, obținând victorii asupra unor sportivi de performanță precum Abdulmasih din Rusia (scor 4:0), Matthews din SUA (scor 8:1), Lukac din Croația (scor 11:0) și Mars Uulu din Kârgâzstan.

O contribuție semnifi-

cativă au avut-o antrenorii Mihail Cucul și Roman Zgardan, dar și primul antrenor al sportivului - Serghei Timco din Soroca.

Sportivul și antrenorii au avut premii bănești din partea Ministerului Educației și Cercetării în cadrul Galei Sportului, desfășurată tradițional la sfârșit de an.

PROBE VESELE PE TIMP DE IARNĂ

Sporul nu este doar sănătos, dar și distractiv, dacă știi cum să îl practici. Orice gen de sport are avantajele sale. Sunt câteva care, la sigur, te vor face să le încerci.

Airboard-ul este o noutate pentru noi. Asemenea unui hydrospeed ce se folosește în timpul verii, airboard-ul care este gonflabil se mișcă prin zăpada groasă de pe un deal, alunecând repede la vale.

Jogging-ul este unul dintre cele mai practicate sporturi în perioada iernii și nu numai. Cei care practică acest sport au multiple avantaje. Mai întâi, sportivii sunt într-o stare foarte bună de sănătate și apoi au parte de multă distracție.

Hocheiul pe gheață este unul dintre sporturile de iarnă destinate, mai ales, băieților care adoră viteza și competițiile dure. Este un sport mai solicitant, dar micuții îl vor aprecia, cu siguranță. Echipamentul necesar practicării hocheiului pe gheață include multe piese și este costisitor. Pe lângă patine, crosă și puc, copilul are nevoie de un echipament de protecție: mănuși, cupe pentru piept, spate, membrele posterioare și cele inferioare, cască pentru față.

Schiatul asigură dezvoltarea armonioasă, în special, a muș-

• Airboard-ul, o noutate sportivă

chilor abdominali și ai picioarelor, întreținând și aportul maxim de oxigen. Acest sport mărește capacitatea plămânilor, iar datorită temperaturii scăzute organismul lucrează de două ori mai intens pentru a-și păstra căldura. Este unul dintre puținele sporturi, care implică activitatea tuturor mușchilor corpului.

În funcție de nivelul de intensitate și greutatea corporală, după 6 ore de schiat, organismul poate arde până la 3000 de calorii și pierde până la 5 kilograme într-o săptămână. În plus, beneficiile acestei activități se extind și la creșterea imunității și ameliorarea

stărilor depresive.

Snowboarding-ul este mai ușor de învățat decât schiul, întărind în special grupele inferioare de mușchi și cei abdominali, iar o oră de astfel de distracție pe pârtie ajută la arderea a 450 de calorii. Este un sport intens, ce presupune schimbări rapide de direcție, ajutând astfel la menținerea flexibilității și echilibrului. Practicarea acestui sport s-a dovedit a avea multiple beneficii cardiovasculare. În plus, organismul eliberează endorfine responsabile pentru fericire și bună dispoziție, întreținând sănătatea mentală prin reducerea nivelului de stres.

IN MEMORIAM – Nicolai Costenco

Nicolai COSTENCO (n. 21 decembrie 1913 Chișinău – d. 29 iulie 1993, Chișinău) a fost un scriitor, traducător și poet român basarabean. A învățat la Liceul „B.P. Hașdeu” din Chișinău (1928-1932) și la Facultatea de Drept și Facultatea de Litere a Universității din Iași (1932-1936). Până în 1940 colaborează la revista „Viața Basarabiei”. Debutază în 1932, prima sa carte de versuri datând din 1937. În 1940 îi apar volumele: *Poezii, Ore, Elegii păgâne și Cleopatra*. În 1941 a fost deportat în Siberia, unde s-a aflat timp de 15 ani, deoarece s-a pronunțat împotriva teoriei care susținea diferența între limba română și cea moldovenească. Reabilitat în 1956, pe parcursul anilor 1957-1990 a publicat poezie, proză și eseistică. Tematica creației poetului este

viața satului, folclorul, pământul natal, datinile și obiceiurile. Semnează culegerile: *Poezii alese, Poezii noi, Scrieri* (2 volume), romanul *Severograd* (2 volume), *Norocul omului* (nuvele), drama *Serghei Lazo, Mugur-mugurel, Poezii și poeme* (1969 și 1983), Euritmii. Traduce din Homer (*Iliada*), Dante (*Vita nova*), Pușkin, Lermontov, Dostoievski, Tolstoi, Gorki ș.a.

FUNCȚII DEȚINUTE: redactor al revistei „Viața Basarabiei” (1934-1937), secretar general al Societății Scriitorilor din Basarabia (1940), șef al secției literare la Teatrul Moldovenesc de Stat (1941), consultant la secția de poezie a Uniunii Scriitorilor (1957-1964).

PREMII ȘI DISTINCȚII (1960-2010): Premiul Comitetului de Conducere al Uniunii Scriitorilor din URSS pentru romanul *Severograd*; titlul onorific „Scriitor al poporului din RSS Moldovenească”, Premiul de Stat al RSSM, Ordinul Republicii (post-mortem). La 3 mai 2001, a fost dezvelit bustul de bronz al poetului instalat la Chișinău în fața casei în care a locuit. La 14 noiembrie 2003, la împlinirea a 90 de ani de la nașterea sa, Poșta Moldovei a emis o marcă cu imaginea poetului.

Aprecieri

Un poet basarabean, crucificat pentru aspirațiile naționale și întors la uneltele sale după o lungă perioadă de exil concentraționar siberian, este Nicolae Costenco. Demonismul său e un mijloc de rezistență și supraviețuire, o formă de perpetuare a spiritului său basarabean-român (Mihai CIMPOI).

Nicolai Costenco continuă și azi să rămână o enigmă, un temperament agitat, torid, frenetic, deschis chemărilor social-politice ale timpului, dar și problemelor intime ale omului dintotdeauna (Victor TELEUCĂ).

Poeziile și poemele sale învederează o patimă rară pentru tot ce e viață, dreptate, demnitate. Poetul cultivă ideea vitalității robuste și demne – antonim al lăncezelii fizice și spirituale, deznădejdiei, împăcării cu lașitatea, cu răul, cu trădarea (Ion CIOCANU).

SUNT CETĂȚEAN AL ȚĂRII POEZIEI

XXX

Din cel mai pur filon de aur,
Ce niciodată nu se schimbă,
Purtăm în noi un mic tezaur
Neprețuit – materna limbă!

XXX

Sunt cetățean al țării poeziei
Și țara asta are drepte legi:
Să nu roșească fața albă a hârtiei,
Cu pana pe obrazul ei când treci.

În slova ta minciuna pântecoasă,
Cu șerpuitu-i mers, să n-aibă loc.
În piscul Adevărului fă-ți casă
Și apăr-o cu paloșul de foc!

CĂRȚILE

Prietenii mei, cărțile,
Mă privesc cu ochi mari
Din toate părțile,
Ca niște canari.

Mulți prieteni, paginile
Răsfoite povestesc,
Deșănțând imaginile
Unui zbcium sufletesc.

Stau pe masă vraiste;
Clituri – pe podele,
Parcă ar fi pajiștea
Visurilor mele...

POEZIA MOLDOVEI

Ca o armă trebuie să fie
A Moldovei noastre poezie!

Ascuțișul tâlcului în teacă
Înfrumusețată îl îmbracă

Cu-ale vorbelor izvod în floare
Ș-ale chipurilor pietre rare.

Sclipitor tăiuș, când îl vei scoate,
Călăuză, stea spre libertate!

Ca oțelul în statornicie,
Pavază frumosului să fie!

Ca o așchie din soare ruptă,
Cu-ntunericul mereu în luptă!

M-AȘ CUFUNDA

M-aș cufunda în Țara mea,
Ca-n ceru-albastru-o rândunea.

M-aș afunda-n pământul meu,
Ca fierul plugului cel greu.

Și bob aș incolți-n Moldova,
Purtând mărgăritar de rouă.

Și bobul „mic” ar fi cum sânt —
Întregul Univers răsfrânt.

MOLDOVA MEA ÎNCEPE LA CARPAȚI..

Moldova mea începe la Carpați
O limbă și un crez avem ca frați.

Sub ochiul vulturesc al lui Ștefan
cel Mare
Ne-am fost statornicit din munți la mare.

Siretul, Nistrul, vârtejitul Prut
Ne-au fost tovarăși dintru început.

Ei, martori gloriei și vitregiei,
Neschimbători la straja datoriei.

Și dacă-n cânt mai este și blestem,
E fiindcă n-am uitat cine suntem.

E fiindcă-am vrut a fi întorlocați!
Molodva noastră-ncepe la Carpați,

Hotin, Soroca, Acherman, Chilia –
Străjeri ai țării înfruntând urgia!

Suceava, Baia, Putna, Iașii –
Cu vraja slavei încălziți urmașii.

La Ceremuș am stat, am stat la mare,
Așa ne-a poruncit Ștefan cel Mare.

La grai, la port, la obiceiuri – frați!
Moldova noastră-ncepe la Carpați!

● Bustul poetului la Chișinău

NICOLETTA

Vine-un susur cristalin
De verdeață și răcoare
De la clopoștii din
Codrul dus în depărtare.

Nepoțica mea o țin
Cât un strugure de zare,
Surâzând la un țechin
Ce în soare se năzare...

Faguri de minunății,
Lume mare în toți vecii!
Minte, cum să nu reții,

După-atâtea barbarii,
Doi obraji trandafirii
Și-ochisorii negri-ai Păcii?!

RONDEL DE IARNĂ

Natura și-a schimbat decorul,
Noi ne iubim ca la-nceput.
În păsle îți strecorei piciorul
Trandafiriu, micuț și crud.

Râzi vesel, și-i așa plăcut
Omătul alb, pufos ca norul!...
Natura și-a schimbat decorul,
Noi ne iubim ca la-nceput.

În noi ca-n luna mai, fiorul
E proaspăt și neîntrerupt,
Ca-n ceasul când ne-am cunoscut,
Și tot mai strâns ne leagă dorul,
Chiar firea de-a schimbat decorul.

ÎNDREPTAR

De ești bărbat, se cheamă,
Porți bărbăție-n piept.
De greu să nu ai teamă
Și nu da îndărăt!

Te zvârlă valul vieții,
Nicănd să nu te plângi!
Cu jugul greutății
Te luptă, ca să-nvingi.

Pășește dârz la luptă,
Că nu ai două vieți.
Norocul îi ajută
Pe cei ce-s îndrăzneți!

LUME, DRAGĂ LUME

Ce folos că sunt bogat,
Lume, dragă lume,
Că am casă, masă, pat,
Lume, dragă lume,
Casa nu o iau cu mine,
Lume, dragă lume,
Zac în pat și moartea vine,
Lume, dragă lume,
Și pe masa mea de scris,
Lume, dragă lume,
Arde ultimul meu vis,
Lume, dragă lume.

AICI EU AM SĂ-MI SCUTUR SPICUL

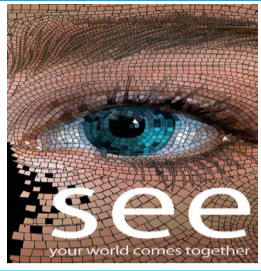
De altă lume nu mi-i dor,
Nu vântur fără rost nimicul.
Fiind crescut pe-acest ogor,
Aici eu am să-mi scutur spicul.

Aicea, unde codrii verzi
Își clatină măreața apă,
Din care norii cu zăpezi,
Ca niște boi plāvani, s-adapă;

Aicea oasele de var
Prin văi unde-și întinde satul
Sub soarele – un zeu barbar —
Domesticit cu descântatul;

Aici, de veacuri neschimbat
În vechi temeieri, eu și cântul,
Călătorind netulburat,
Am îndrăgît pe veci pământul.

De altă lume nu mi-i dor,
Nu vântur fără rost nimicul.
Fiind crescut pe-acest ogor,
Aici eu am să-mi scutur spicul.

MOZAIK

Ediție pentru curioși. Nr. 1 (123)

Descoperiri din univers

MERCUR AR PUTEA SUSȚINE VIAȚA

Oamenii de știință de la *Planetary Science Institute (PSI)* din Arizona au descoperit că planeta Mercur, în ciuda condițiilor sale inospitaliere, ar putea susține viața. Temperaturile de la suprafața planetei pot depăși 400 de grade Celsius din cauza apropierii sale de Soare. Sursa: incredibilia.ro

Cu toate acestea, cercetătorii au găsit dovezi ale existenței unor ghețari de sare pe suprafața lui Mercur, asemănătoare cu mediile aspre și bogate în sare de pe Pământ.

Alexis Rodriguez, cercetător la PSI și autorul principal al studiului publicat în *Planetary Science Journal*, a explicat că anumiți compuși de sare de pe Pământ pot crea nișe locuibile chiar și în cele mai extreme medii. Un exemplu este deșertul arid Atacama din Chile.

Această descoperire îi face pe oamenii de știință să creadă că pe Mercur ar putea exista zone subterane care sunt mai ospitaliere pentru viață decât suprafața sa aspră.

Sonda *Mercury Messenger* a NASA a dezvăluit că planeta conține compuși precum sodiu, potasiu, sulf și clor, în ciuda presupunerilor anterioare conform cărora aceștia au dispărut de mult timp din cauza apropierii Soarelui și a lipsei de atmosferă.

Cercetătorii au examinat două regiuni de pe Mercur – un crater de impact numit Raditladi și o regiune de la polul Nord numită Borealis Chao.

Oamenii de știință cred că aceste straturi de sare s-ar fi format inițial la distanță de planetă, unde vulcanii au eliberat vapori de apă care conțin sodiu. Apa s-ar fi condensat în bălți temporare care ar fi fost ulterior evaporate de Soare, lăsând în urmă straturi de sodiu, care s-au acumulat de-a lungul a miliarde de ani.

Această acumulare de straturi de sare ar putea conține dovezi de viață, asemănătoare cu bazinele de sare de pe Pământ, care pot adăposti viață microbiană.

În concluzie, în ciuda condițiilor dure de pe Mercur, descoperirea ghețarilor de sare pe suprafața sa sugerează posibilitatea existenței unor regiuni care ar putea găzdui viața biologică.

Încă un sistem solar?

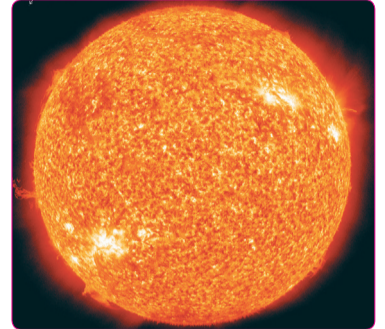
SISTEMUL SOLAR „PERFECT”

În ultimii treizeci de ani, astronomii au descoperit mii de sisteme solare, printre care așa-numitul „Sistem Solar perfect”. Acesta se află la 100 de ani-lumină depărtare de Pământ, are șase planete, toate de aproximativ aceeași dimensiune. Sursa: descoperă.org

Crearea Sistemului nostru Solar a fost un proces violent. Pe măsură ce planetele se formau, unele s-au ciocnit de altele, perturbându-și orbitele și lăsându-ne cu giganți precum Jupiter și Saturn alături de alte planete relativ mici, cum este și a noastră. În Sistemul Solar HD110067, situația este, însă, diferită. Nu numai că planetele sunt de dimensiuni similare, dar se și rotesc în mod sincronizat. Rafael Luque, de la Universitatea din Chicago, care a condus cercetarea, a descris HD110067 ca fiind „Sistemul Solar perfect”.

„Este ideal pentru studierea modului în care sunt create planetele, deoarece acest Sistem Solar nu a avut începuturi haotice pe care le-a avut al nostru și a fost netulburat de la formarea sa”, a mai explicat el.

Marina Lafarga-Magro, de la Universitatea Warwick, a declarat că sistemul e „frumos și unic”. „Este cu adevărat interesant, doar să vezi ceva ce nimeni nu a mai văzut până acum”, a opinat ea pentru *BBC News*. Dimensiunile aproape identice ale planetelor din noul Sistem Solar reprezintă o mare oportunitate pentru oamenii de știință, deoarece le simplifică munca. Acest lucru va ajuta la construirea unei imagini a modului în care s-au format pentru prima dată și cum au evoluat. Sistemul are, de asemenea, o stea strălucitoare care va facilita căutarea semnelor de viață în atmosferele planetelor. Toate cele șase planete noi sunt ceea ce astronomii numesc „sub-Neptun”, adică sunt mai mari decât Pământul

și mai mici decât planeta Neptun (care este de patru ori mai mare decât Pământul). Cele șase planete descoperite sunt de două până la trei ori mai mari decât Pământul. Interesul pentru noi cercetări a crescut de la descoperirea din septembrie a unei planete sub-Neptun, numită K2-18b, într-un alt sistem stelar, are o atmosferă cu un gaz care pe Pământ este produs de organisme vii. Astronomii numesc acest lucru o biosemnătură. Cu toate că Sistemul nostru Solar nu conține niciun sub-Neptun, acesta ar fi cel mai comun tip de planetă din galaxie. Totuși, astronomii știu surprinzător de puține despre acestea. Ei nu știu dacă sunt în mare parte alcătuite din rocă, gaz sau apă. Aflarea acestor detalii este „unul dintre cele mai fierbinți subiecte din domeniu”, potrivit lui Luque, care adăugă că descoperirea HD110067 oferă echipei sale ocazia perfectă de a răspunde la această întrebare mai repede decât se aștepta. „Ar putea fi vorba de mai puțin de zece ani. Cunoaștem planetele, știm unde sunt, avem nevoie doar de mai mult timp, dar se va întâmpla”, a afirmat el pentru *BBC News*.

Lumea uimitoare a apelor

ORAȘUL PIERDUT ÎN OCEAN

Natura este uimitoare. Mediul natural ascunde multe lucruri pe care oamenii nu le cunosc. Aproape de vârful unui munte subacvatic, lângă creasta Mid-Atlantic Ridge, apare câmpul hidrotermal „Orașul pierdut”. Turnurile zimțate, scaldate într-o lumină albastră fantomatică, spun o poveste. Scot la iveală taine despre descoperire, rezistență și amenințări iminente. Sursa: infoactual.ro

Acest loc unic subacvatic a fost descoperit în anul 2000. Câmpul hidrotermal „Orașul pierdut” se află la peste 700 de metri sub suprafața oceanului. Acest mediu învăluit în mister e de o frumusețe aparte. Are circa 120.000 de ani.

În ciuda locului său extrem, viața prosperă în „Orașul pierdut”. Gurile de aerisire eliberează hidrogen, metan și gaze, care susțin comunități microbiene înfloritoare în absența

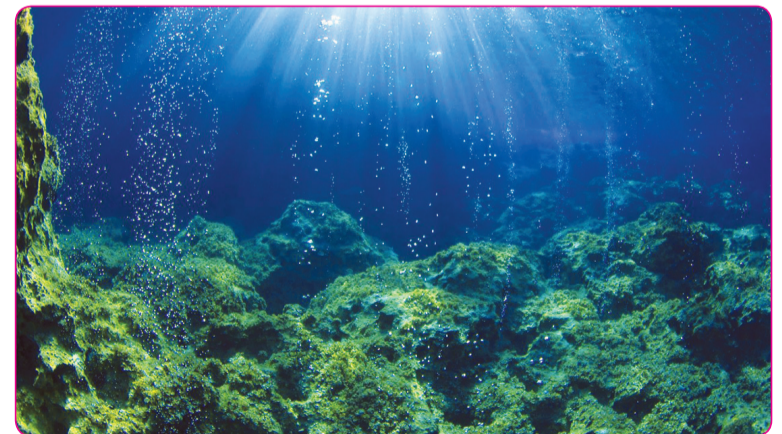
oxigenului. De la melci la crustacee, o serie de creaturi trăiesc în coșurile sale. Demonstrând adaptabilitatea vieții în ecosistemele neconvenționale.

Această descoperire este o adevărată fantezie pentru oamenii de știință. Dar, se pare că misterele se țin lanț. Acest habitat din adâncul mării are caracteristici unice, asemănătoare habitatelor de extraterestri. Astfel, orașul misterios a devenit o sur-

să pentru conspirații și povești nemaipomenite.

Oamenii de știință meditează la întrebarea privind originea vieții în medii analoge, speculând asupra posibilităților de a fi pe corpuri cerești precum Enceladus, Europa sau Marte.

În contrast puternic cu fumegările negre, tradiționalele guri de aerisire vulcanice subacvatice, gurile de aerisire din calcite ale „Orașului pierdut” sfidează așteptările, deoarece

ce sunt produse cantități abundente de hidrogen și metan.

Atracția acestui sistem subacvatic se extinde dincolo de fascinația științifică, trezind interese comerciale. În 2018, Polonia a obținut drepturi de exploatare minieră în jurul zonei, ceea ce reprezintă o amenințare substanțială

pentru acest mediu delicat. Oamenii de știință trag un semnal de alarmă cu privire la potențialele pene și deversări rezultate din activitățile miniere, îndemnând la protejarea „Orașului pierdut”. Astfel, recurg la apeluri urgente pentru desemnarea sa ca sit al Patrimoniului Mondial.

Coordonator de pagină: Renata CUPCEA

Charles John Huffam Dickens (n. 7 februarie 1812, Landport, Anglia, Regatul Unit al Marii Britanii și Irlandei – d. 9 iunie 1870, Gads Hill Place, Anglia, Regatul Unit al Marii Britanii și Irlandei) a fost un romancier, critic social și scriitor englez din secolul al XIX-lea.

Charles Dickens a fost un scriitor reprezentativ pentru realismul secolului al XIX-lea, cunoscut prin opere precum *Marile speranțe*, *Aventurile lui Oliver Twist*, *David Copperfield*, *Martin Chuzzlewit*, *Dombey și fiul*, *Timpuri grele*, *Dughiana cu vechituri* (*Prăvălia cu antichități*), *Documentele postume ale clubului Pickwick*, *Nicholas Nickleby*, *Barnaby Rudge*, *Poveste despre două orașe* (ultimele două, romane istorice).

Nuvela *Colindă de Crăciun* (1843), cunoscută și cu titlul *Poveste de Crăciun*, este lucrarea ce a revigorat importanța sărbătorii Crăciunului în conștiința socială a epocii.

Charles DICKENS

COLINDĂ DE CRĂCIUN

(Fragment)

STANȚA A CINCEA

Sfârșitul povestirii

Da! Stălpul de pat era chiar al lui. Patul era al lui, odaia era a lui. Și lucrul cel mai bun, cea mai mare fericire, timpul din fața lui îi aparținea și putea, așadar, să se îndrepte!

– Voi trăi în Trecut, Prezent și Viitor! repetă Scrooge, dându-se jos din pat. Duhurile celor trei vor dăinui în mine. O, Jacob Marley! Cerul și Crăciunul să fie slăvite! O spun în genunchi, bătrâne Jacob, în genunchi!

Era atât de agitat și de înflăcărat de bunele sale intenții, că glasul lui dogit abia de-l mai asculta. Plânse în hohote cumplite în confruntarea cu duhul și fața îi era scăldată în lacrimi.

– Nu au fost smulse! strigă Scrooge, luând în brate una din draperiile patului, n-au fost smulse cu inele cu tot! Sunt aici eu, sunt aici umbrele celor ce ar fi putut fi pot fi alungate. Vor fi alungate. Știu că vor fi!

În tot acest timp, mâinile lui își făceau de lucru cu veșmintele, le întorcea pe dos, le așeza cu susul în jos, le sfâșia, le răsucea, făcându-le părtașe la tot felul de năstrușnicii.

– Nu știu ce să fac! strigă Scrooge, râzând și plângând în același timp și înfășurându-se cu ciorapii precum Laocoon cu șerpilor. Mă simt ușor ca o pană, fericit ca un înger, vesel ca un școlar. Sunt amețit ca un bețivan. Un Crăciun fericit tuturor! Un An Nou bun întregii lumi! Salut! Hei, voi toți! Salut! O zbughi în salon, dar acolo nu stătu locului, se învârtea tot timpul.

– Uite crăcița cu terci! strigă Scrooge, țâșnind din nou și dând roată căminului. Uite ușa pe care a intrat fantoma lui Jacob Marley! Uite colțul unde s-a așezat Fantoma Crăciunului Prezent! Uite fereastra de unde am văzut duhurile rățăitoare! Totul e în bună rânduială, totul e adevărat, toate s-au întâmplat. Ha, ha, ha!

– Pentru un om care nu mai răsese de atâția ani de zile, era cu adevărat un răs splendid, un răs absolut fantastic! Era tatăl unui lung, lung șir de răsete nemaipomenite!

– Nu știu în ce zi suntem, spuse Scrooge. Nu știu cât timp am stat printre duhuri. Nu știu nimic. Sunt ca un bebeluș. Dar nu contează. Nu-mi pasă! Prefer să fiu un bebeluș. Hei, voi, salut! Vă salut!

Efuziunile lui fură domolite de dangătele de clopot cele mai vesele pe care le auzise vreodată. Cling, clang, ciocănel. Ding, dong, clopot greu. Clopot, dong, ding. Ciocănel, clang, cling! Ah, minunat, minunat!

Alergă la fereastră, o deschise și scoase capul. Nici pâclă, nici ceață, ger senin, strălucitor, jovial, însuflețitor. Un ger care-i cântă sângelui ca să danseze, lumina aurie a soarelui, cer divin, aer bun, curat, clopote vesele. Ah, minunat, minunat!

– Ce zi e azi? strigă Scrooge spre un băiat de pe stradă, în haine de sărbătoare, care hoinărea, probabil, pe acolo.

– Ce? îi răspunse băiatul din cale-afară de mirat.

– Ce zi e azi, drăguțule? spuse Scrooge.

– Azi! răspunse băiatul. Păi, e ZIUA DE CRĂCIUN.

– E Ziua de Crăciun! își spuse Scrooge. N-am pierdut-o. Tot ce au făcut duhurile s-a petrecut într-o singură noapte. Ele pot face orice. De bună seamă că pot! Salut, drăguțule!

– Salut! îi răspunse băiatul.

– Știi prăvălia cu păsări, a doua stradă de aici, pe colț? se interesă Scrooge.

– Cred și eu c-o știu! răspunse flăcăul.

– Deștept băiat! spuse Scrooge. Minunat băiat! Nu știi cumva dacă au vândut curcanul premiat, care era agățat acolo? Nu curcanul cel mic, ci ăla mare.

– ăla mare cât mine? întrebă băiatul.

– Delicios băiat! E o plăcere să stai de vorbă cu el. Da, iezișorule.

– Mai e agățat și acum acolo, răspunse băiatul.

– Da, mai este? spuse Scrooge. Du-te și cumpără-l.

– Ei, pe naiba! exclamă băiatul.

– Nu, zău, spuse Scrooge. Vorbesc serios. Du-te și cumpără-l și spune-le să vină cu el aici, ca să le arăt unde să-l ducă. Întoarce-te cu omul, și o să-ți dau un șiling, întoarce-te cu el în mai puțin de cinci minute, și îți dau jumătate de coroană!

– Băiatul o zbughi ca din pușcă. Nici un pușcaș cu mâna sigură pe trăgaci nu ar fi fost atât de iute.

– O să-i trimit lui Bob Cratchit, șopti Scrooge, frecându-și mâinile și prăpădindu-se de răs. N-o să știe cine i l-a trimis. E de două ori mai mare decât Tim Degețel. Joe Miller însuși n-a făcut vreodată o glumă atât de bună ca această surpriză pentru Bob!

– Mâna cu care scrise adresa nu era prea sigură, dar, oricum, reuși s-o scrie, apoi coborî să deschidă ușa dinspre stradă, pregătindu-se pentru sosirea omului de la prăvălia de păsări, în timp ce stătea acolo, așteptându-l, privirea îi căzu pe ciocănașul de la ușă.

– O să-l iubesc toată viața! strigă Scrooge mângâindu-l. Înainte, abia de mă uitam la el. Ce expresie cinstită are fața lui! E un ciocănaș minunat! Lată curcanul! Hei, salut! Ce mai faci? Un Crăciun fericit!

Era un curcan pe cinstă! Dar era o pasăre care n-ar fi putut sta pe picioarele ei.

I s-ar fi înmuiat sub ea, într-o clipită, ca bețele de ceară pentru peceți.

– A, dar e cu neputință să fie dus în Camden Town, spuse Scrooge. Trebuie să iei o trăsură.

Chicoteala cu care spuse acestea, chicoteala cu care plăti curcanul, chicoteala cu care plăti trasura, chicoteala cu care îl răsplăti pe băiat fură mai prejos doar de chicoteala cu care se așeză din nou pe scaun, cu răsufierea tăiată, și chicoti până ce izbučni în plâns.

Nu-i fu ușor să se bărbierească, fiindcă mâna continua să-i tremure foarte tare și bărbieritul cere atenție mare, chiar dacă nu dansezi în același timp. Dar dacă și-ar fi tăiat vârful nasului, și-ar fi lipit un platură pe el și ar fi fost foarte mulțumit.

Se îmbracă frumos, „cu hainele cele mai bune” și, în sfârșit, ieși în stradă. Oamenii se perindau pe afară, așa cum îi văzuse el împreună cu Fantoma Crăciunului Prezent, și, mergând cu mâinile la spațe, Scrooge îi privea pe toți cu un zâmbet fericit, într-un cuvânt, avea o figură atât

Nu visase niciodată că o plimbare, că, de fapt, orice îl putea face atât de fericit. După-amiază, își îndreptă pașii spre casa nepotului său.

Trecu prin fața ușii de enumărate ori până să-și facă în cele din urmă curajul să urce scara și să bată la ușă. Dar își luă inima-n dinți și bătu.

– Stăpânul tău e acasă, draga mea? o întrebă Scrooge pe fată. Frumușică fată! Foarte frumușică.

– Da, domnule.

– Unde e, scumpo? întrebă Scrooge.

– În sufragerie, domnule, împreună cu doamna.

Vă conduc eu sus, dacă doriți.

– Îți mulțumesc, dar mă cunoaște, spuse Scrooge pe lângă pe clanța ușii dinspre sufragerie. Am să intru aici, draga mea.

Apăsă ușor clanța și băgă încet capul pe ușă. Ședeau la masă (care era aranjată ca de sărbătoare), fiindcă gospodinele tinere sunt foarte pretențioase în privința asta și se îngrijesc să fie toate așa cum se cuvine.

de plăcută, de atrăgătoare, încât trei sau patru persoane bine dispuse îi ziseră: „Bună dimineața, domnule! Un Crăciun fericit!” Iar Scrooge avea să spună adesea după aceea că, dintre toate sunetele prietenoase pe care le auzise în viața lui, acelea fuseseră cele mai prietenoase pentru auzul lui.

– Fred! spuse Scrooge.

Doamne, Dumnezeule, ce se mai sperie nepoata lui prin alianță! În clipa aceea Scrooge uitase că ea ședea în colțul unde se afla scaunul pentru picioare, căci altminteri n-ar fi făcut cu nici un chip una ca asta.

– Sfinte Doamne, strigă Fred, cine e?

– Eu sunt. Unchiul tău, Scrooge. Am venit la masă. Îmi îngăduie să intru, Fred?

Cum să nu-i îngăduie să intre? Păi, a fost o minune că nu i-a smuls brațul din încheietură! În cinci minute se simțea ca acasă. Nu mai pomenise o primire mai călduroasă. Nepoata lui era neschimbată. La fel și Topper, când sosi și el. La fel și sora cea durdulie, când veni și ea. La fel arătau toți, când sosiră și ei. Minunată petrecere, minunate jocuri, minunată înțelegere, mi-nu-nată fericire!

Dar a doua zi dimineață, se duse devreme la birou. O, da, ajunge devreme, își dorea tare mult să ajungă primul și să-l prindă pe Bob Cratchit că întârzie! Chiar asta își pusese în gând.

Și izbuti, într-adevăr, izbuti! Ceasul bătu de nouă. Nici urmă de Bob. Și un sfert. Nici urmă de Bob. Întârzie exact optsprezece minute și jumătate. Scrooge ședea cu ușa larg deschisă, ca să-l poată vedea când intră în Cutie.

Își scoase pălăria înainte de a deschide ușa, își scoase apoi și șalul.

Într-o clipită era pe scaunul lui, mângâind iute cu tocul, de parcă ar fi încercat să prindă din urmă ora nouă.

Salut! bombăni Scrooge, încercând să imite cât mai bine tonul lui obișnuit.

– Cum îndrăznești să vii la ora asta?

– Vă rog foarte mult să mă iertați, domnule, spuse Bob. Am întârziat, într-adevăr.

– Ai întârziat? întrebă Scrooge. Da. Cred că da. Poftește aici, domnule, te rog.

– Nu se întâmplă decât o dată pe an, domnule, se rugă Bob, ieșind din iveală din Cutie. Nu se va mai repeta. Am cam petrecut și eu ieri, domnule.

– Știi ceva, prietene? spuse Scrooge, n-am de gând să mai admit asemenea lucruri. De aceea, continuă el, sărind de pe scaun și dându-i lui Bob un ghiont atât de puternic, încât acesta ajunse clătănându-se înapoi, în Cutie. Și de aceea, îți voi mări salariul!

Bob începu să tremure și se apropie puțin de riglă, îi trecu prin minte să-l pocnească pe Scrooge cu ea, să-l țină bine și să strige după ajutor în fundătura, cerând oamenilor să aducă o cămașă de forță.

– Un Crăciun fericit, Bob! spuse Scrooge, cu o sinceritate care nu putea fi pusă la îndoială, în timp ce-l bătea pe spate, îți doresc un Crăciun fericit, Bob, bunul meu prieten, cum nu ți-am dorit de ani de zile! O să-ți măresc salariul și o să mă străduiesc să-ți ajut familia nevoiașă. O să discutăm despre treburile tale chiar astăzi după-amiază, la un castron cu crușon fierbinte de Crăciun! Îngrijește-te de foc și mai cumpără o găleată de cărbuni înainte de a mai pune un punct pe i, Bob Cratchit!

Scrooge a făcut mai mult decât a promis. A făcut tot ce promisese și multe altele pe deasupra, iar pentru Tim Degețel, care nu murise, a fost ca un al doilea tată. A devenit un prieten atât de bun, un stăpân atât de bun și un om atât de bun, cum nu se mai văzuse în bunul și bătrânul oraș, în nici un alt bun și bătrân oraș, orașel sau târg, și nici în toată buna și bătrâna lume. Unii râdeau văzându-l atât de schimbat, dar el îi lăsa să rădă și nu se sinchisea de ei, fiindcă era îndeajuns de înțelept ca să știe că pe acest pământ, niciodată, dar niciodată, nu s-a petrecut ceva bun, fără ca unii oameni să se prăpădească de răs la început, și știind că asemenea oameni sunt oricum orbi, se gândea că e mai bine să-și încrețească ochii a răs, decât să-și manifeste boala într-un mod mai puțin atrăgător. Propria lui inimă râdea și asta-l mulțumea pe deplin.

N-a mai avut nici o legătură cu duhurile, dar a trăit după aceea conform Principiului Abstenței Totale, și se spunea întotdeauna despre el că știe să țină Crăciunul, dacă există vreun om în viață care să știe într-adevăr acest lucru. Să dea Dumnezeu să se poată spune asta și despre noi, despre noi toți! Și, după cum a spus Tim Degețel, să ne dea Dumnezeu sănătate, tuturor!

Traducere de Alina BREBEANU

Coordonator de pagină: Ion ANTON

treptele spiritualității

Nr. 1 (316)

DESCOPERIRILE ANULUI 2023

Secolul al XX-lea a fost unul al descoperirilor uimitoare în domeniul științei. În urmă cu 180 de ani, omenirea nu folosea încă penicilina, nu știa nimic despre structura ADN-ului, nu folosea electricitatea și nu asculta radioul. Acum, în secolul al XXI-lea, omul construiește un acceleror de hadroni pentru a studia „particula lui Dumnezeu” și explorează lucruri neimaginabile. Sursa: descoperă.ro

Organizația științifică National Geographic a numit cele mai surprinzătoare descoperiri științifice ale anului 2023

1. Astronomii au detectat unde uriașe în structura spațio-timpului

Oamenii de știință au identificat pentru prima dată unde gravitaționale de joasă frecvență care traversează o galaxie. Această undulație cosmică este, probabil, un ecou îndepărtat al unor găuri negre supermasive care interacționează și fuzionează la multe miliarde de ani-lumină distanță.

Un consorțiu de cercetători internaționali a observat aceste unde cosmice prin măsurarea micilor variații temporale ale semnalelor radio emise de stelele pulsare. Rezultatele sugerează că în universul timpuriu au existat mai multe găuri negre gigantice decât se credea până acum, iar continuarea studierii acestui nou tip de unde gravitaționale ar putea contribui la dezvăluirea unor detalii despre originea universului nostru și la o mai bună explicare a materiei și a forțelor nevăzute care alimentează cosmosul.

2. A fost creat un dispozitiv care... traduce gândurile umane în limbaj obișnuit

Deși aparatul nu este, din punct de vedere tehnic, un dispozitiv de „citire a gâ-

durilor”, cercetătorii de la Universitatea Austin, din Texas, au anunțat o lucrare revoluționară bazată pe inteligență artificială, care transformă în laborator activitatea cerebrală a unei persoane într-un flux continuu de text.

Acest decodificator semantic nu necesită un implant chirurgical, ci scanări IRM funcționale pentru a detecta activitatea cerebrală ca răspuns la conversații sau vizualizări.

Tehnologia în cauză se află în fază incipientă, deși a ridicat deja întrebări spinuoase cu privire la viața privată și etica mentală în anumite situații. Cu toate acestea, pentru persoanele cu tulburări de comunicare, noua invenție oferă o nouă speranță.

3. Balena antică ar putea fi cel mai mare animal din istorie

Un nou studiu al rămășițelor fosilizate ale unui animal cetaceu preistoric descoperit în Peru acum 13 ani arată că acesta este, probabil, cel mai mare animal care a existat în istorie.

Creatura, numită *Perucetus colossus*, a fost un strămoș al balenelor și a trăit de-a lungul coastei peruane acum mai bine de 37 de mi-

lioane de ani. Cercetările sugerează că animalul de aproximativ 18 m ar fi putut cântări peste 300 de tone. Deși balenele albastre sunt mai lungi (aproximativ 30 m), ele cântăresc circa 200 de tone.

4. T-Rex-ul avea buze

O echipă de paleontologi a sugerat că *Tyrannosaurus rex* și alți dinozauri carnivori aveau, probabil, buze pentru a-și acoperi dinții ascuțiți. Paleontologii au

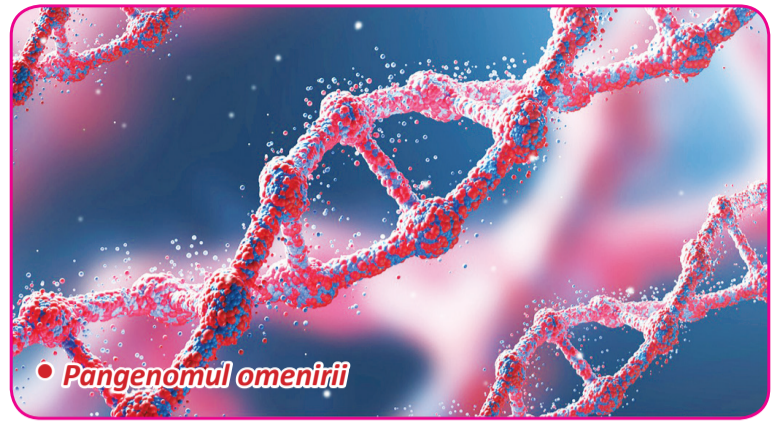

• *Tyrannosaurus-rex*

ajuns la această concluzie surprinzătoare după ce au studiat analogii moderni ai animalelor preistorice, inclusiv păsările și reptilele.

5. Au fost descoperite unelte de piatră vechi de 3 milioane de ani

În sud-vestul Kenyei, arheologii au făcut o descoperire uimitoare: unelte de piatră îngropate lângă rămășițele fosilizate ale unui hominid parantropic, o rudă străveche non-umană a speciei noastre. Descoperirea uneltelor, care ar putea avea o vechime de până la trei milioane de ani, indică faptul că hominizii non-umani au dezvoltat tehnologia pietrei. În plus, sugerează că dezvoltarea uneltelor a avut loc mai devreme decât se credea anterior.

• Pangenomul omenirii

6. Noile descoperiri împing mai departe în timp începutul vieții pe planetă

Analizele chimice ale rocilor antice din Australia și din alte părți au arătat că celulele complexe erau deja comune în urmă cu aproximativ 1,6-800 de milioane de ani. Acest lucru susține teoria unei scări temporale foarte timpurii pentru originea vieții complexe.

7. Numărul de planete descoperite a depășit 5500

În luna august, la aproximativ trei decenii de la descoperirea de către astronomi a primelor planete din afara sistemului nostru solar, oamenii de știință au anunțat că au găsit șase noi exoplanete, ridicând numărul total de planete cunoscute la 5.500.

Căutarea de exoplanete cu ajutorul unor telescoape precum *Transiting Exoplanet Survey Satellite* (TESS) continuă să dezvă-

luie o varietate uimitoare de lumi noi în întreaga galaxie. În plus, telescopul spațial *James Webb* și alte observatoare puternice oferă, de asemenea, informații mai detaliate despre aceste

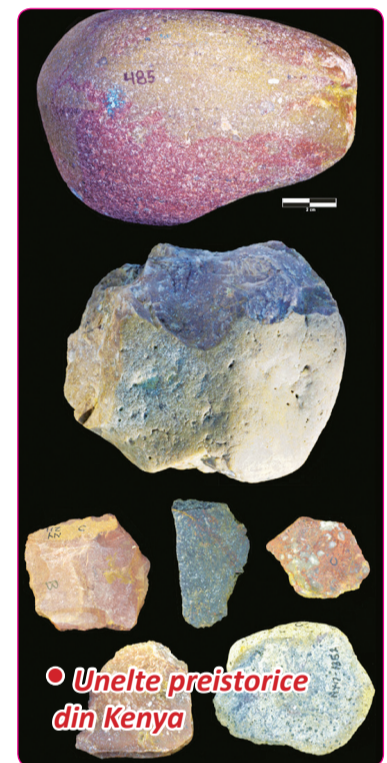
lumi, cum ar fi K2-18 b, o planetă de mărimea Pământului și a lui Neptun, care ar putea avea un ocean global sub o atmosferă densă.

8. Oamenii de știință au creat un nou genom uman

Institutul Național de Sănătate din SUA a prezentat noul pangenom, o actualizare importantă a genomului uman de referință, care a fost introdus în urmă cu mai bine de 20 de ani. Noul model acoperă o porțiune mai reprezentativă a umanității, cu o diversitate etnică și rasială mult mai mare, un pas necesar pentru a îmbunătăți medicina personalizată.

Noul pangenom include în prezent secvențe ale geno-

mului de la 47 de persoane, deși modelul este planificat să acopere aproximativ 700 de persoane la o dată ulterioară. Modelul de referință anterior se baza, în mare parte, pe genomul unei singure persoane, cu un număr minim de puncte de date suplimentare de la alte per-

• Unelte preistorice din Kenya

soane, majoritatea de origine europeană.

Deși genomurile a două persoane sunt identice în proporție de peste 99%, analiza diferențelor individuale este esențială pentru înțelegerea vulnerabilității oamenilor la boli și tratamente.

9. Fosforul descoperit pe un satelit al lui Saturn oferă speranță că viața este teoretic posibilă acolo

Anul trecut, oamenii de știință au anunțat că au descoperit fosfor în oceanul de pe Enceladus, al șaselea satelit ca mărime al planetei Saturn. Împreună cu carbonul, hidrogenul, azotul, oxigenul și sulfurul, acest al șaselea element este esențial pentru susținerea vieții. Astronomii au găsit deja dovezi ale existenței celorlalte cinci elemente pe Enceladus. Fosforul găsit în granule de gheață, colectate de analizorul de praf spațial al navei spațiale *Cassini*, face din această rocă înghețată un candidat promițător pentru viața extraterestră. Sursa: national-geographic.com

• Balena antică

SUNT O PARTE A CEEA CE CITESC

„LA SFAT CU CARTEA”

Aceasta a fost tema propusă mai multor biblioteci din sistemul raional pentru discuția cu cititorii despre rolul lecturii în formarea propriei lor personalități. Am inițiat această activitate în contextul acțiunii: „Nici o zi fără lectură”, lansată de BNM, la care au participat un număr mare de copii de la diferite instituții educaționale din raion, dirijați de către bibliotecari. Au fost plăcut surprinși și co-

laboratorii instituției noastre, deoarece la ședințele celor două cluburi de lectură au aderat și părinții copiilor, fiind la fel de activi. În cele ce urmează, vă propunem câteva eseuri ale elevilor-cititori scrise în urma discuțiilor despre carte.

Silvia ZAPOROJAN,
director adjunct
al Bibliotecii pentru Copii

or. Drochia

PRIETENA MEA – CARTEA

Sunt o admiratoare a Cărții. Ea mi-a devenit cel mai bun prieten. Iubesc lectura, de aceea citesc ori de câte ori am posibilitate să mă izolez în oaza sufletului meu. Și atunci pot să-mi îndeplinesc orice dorință – să călătoresc în timp sau în spațiu, pot deveni cea mai înțeleaptă, cea mai frumoasă prințesă, pot să discut la diverse teme cu eroul vreunei cărți, cu o personalitate istorică, ba chiar și

cu orice vietate care mi-ar plăcea. Când inima îmi cântă, răsfoiesc o culegere de poezii și simt dorința de a-mi testa și eu valoarea în ale scrisului artistic. În diferite situații, când gândurile mele adolescentine rătăcesc și disperarea bate la ușă – îmi găsesc imediat un interlocutor. E iarăși ea, Cartea. Gândurile mele grele se retrag, iar salvarea dintr-o situație ambiguă vine parcă de la sine. Îți mulțumesc, dragă Carte, buna mea prietenă! Ești cea mai sinceră, și cea mai fidelă dintre toți amicii mei!

LECTURA – PARTE A VIEȚII MELE

„Sunt o parte a ceea ce citesc” – spunea Theodore Roosevelt.

Acest dicton m-a făcut să mă văd altfel. M-am surprins la gândul, că, de ceva vreme, nu mai consider Cartea niște simple file de hârtie, prinse într-o copertă cartonată. De fapt, fiecăre carte îl reprezintă fie pe un psiholog, fie pe un doctor al sufletului uman, fie pe un îndrumător ori povestitor cu har ce te călăuzește pe cărările întortocheate ale vieții de matur sau de copil.

Pentru mine Cartea este egală cu magia ce-mi deschide tainele existenței omului în Univers. Am descoperit Cartea grație mamei, care m-a crescut frumos, legănându-mă pe apa lină a poveștilor copilăriei. M-am desfătat cu gustul lor dulce, uneori amarât de faptele eroilor negativi. O ascultam și aproape că nu respiram de teamă ca

Anastasia TOZLOVANU,
elevă în clasa a VII-a,
Gimnaziul Nicoreni

să știu la fel de multe. Mă bucuram neșpus atunci când primeam laude, iar colegii de clasă mă rugau să le povestesc la recreație ceea ce nu reușeam să le spun la lecție despre cele citite.

Cu timpul, am început să citesc mai mult, lectura devenind pentru mine un adevărat refugiu, un loc special unde pot merge când sufletul îmi freacă de fericire sau supărare. Atunci devin un călător, un explorator care încearcă să se cunoască pe sine însuși. Sună bizar, dar ideea de a trăi într-o altă lume, fără să te observe cineva, mi se pare una deosebită. Parcă văd cu alți ochi, mă plimb pe alte cărări ca să cunosc idealul. Problemele mele dispar, se topesc, iar eu mă teleportez în lumea personajului meu preferat.

Afina MOCAN, elevă în clasa a IX-a
la Gimnaziul „Ion Creangă”
s. Țarigrad

POVESTE

A fost cândva o fată care trăia într-un sătuc. Numele ei era Lenuța cea Isteață. Ea voia ca oamenii să cunoască mai multe și le-a propus copiilor din localitate să alcătuiască împreună o carte. Mai întâi ei au mers cu toții pe teren să culegă ghicitori, proverbe și maxime despre carte. Iată două dintre ele: „O carte aleasă e un bun prieten”. „O carte bine scrisă e asemenea unui covor fermecat ce

te poartă într-o lume în care nu ai putea avea acces în alt fel”. Apoi junii pictori și redactori au ilustrat cartea cu desene și au aranjat textele în pagini, iar corectorii le-au verificat. Copiii au legat frumos copertile. Cartea a fost editată. Reporterii alergau după interviuri, încercând să afle drumul noii apariții. Prezentatorii demonstrau produsul final în toată țara. Din palatul său, Dumnezeu a observat ce muncă mare a depus Lenuța și ceilalți copii creând

acea carte. Dis-de-dimineață, Dumnezeu îi vorbise din cer:

– Dragă fată, să știi! Cartea pe care ai lucrat-o împreună va deveni una magică.

Celui harnic îi va îndeplini dorințele, iar celui leneș – nu.

– Mulțumesc, Doamne! făcu Lenuța. Eu voi proteja cartea toată viața.

Și astfel fata și-a spus dorința mult așteptată de a deveni scriitoare.

Alexandra PASAT,
elevă în clasa a III-a „A”,
beneficiară a Bibliotecii
Publice, Șuri

CARTEA PREFERATĂ

Printre cărțile din bibliotecă, răsfoite în repetate rânduri de către elevi, este și cea cu povestea „Rățușca cea urâtă” de Hans Christian Andersen. Aceasta este respinsă și hulită de toate celelalte păsări de la baltă, care o tratează cu dispreț. Totuși, ea rămâne blândă, bună la inimă și, în ciuda mizeriei și suferințelor sale, nu le plătește cu aceeași monedă.

Părăsind balta, rățușca cea urâtă călătorește prin lume, întâlnind o serie de personaje: o femeie bătrână și nevătătoare, un câine, o pisică...

Cu fiecare întâlnire, ea învață importante lecții de viață. O vedem apoi, pe un iaz, în timpul iernii, când descoperă cu uimire că aspectul ei s-a schimbat total: devenise o lebădă elegantă. Cu toate acestea, în timpul călătoriei sale, ea învățase pentru totdeauna un adevăr: frumusețea se află în sufletul nostru. Prin faptele sale rățușca cea urâtă mi-a sugerat

că frumusețea autentică n-o poți afla după aspectul fizic, ea ține de caracterul și acțiunile noastre. Citind cartea, am înțeles că n-ar trebui să judecăm oamenii după aparențe, ci după fapte.

Rățușca cea urâtă nu-i o poveste doar pentru copii, ci pentru toți cei care își deschid inimile și mințile către înțelegere și compasiune.

Alexandra RUSINSCHI,
elevă în clasa a V-a,
beneficiară a Bibliotecii
Publice, Șuri

Mușurasi

PRIMA ZĂPADĂ

Peste al meu suflet și sat,
Nori în grabă s-au lăsat.
Și din ei mărgăritare
Pe pământ vor să coboare.

Iarna-ncet își face cale
Cu toate podoabele sale.
Întind mâna, prind o stea
Ce sufletu-mi va mângâia.

Se așterne prima zăpadă,
Brazda făcând-o albă.
Pe la geamuri ochi frumoși
Admiră dansul fulgilor pufoși.

Lilia GOREANU, elevă în clasa
a VIII-a, Gimnaziul Cotul Morii,
r-nul Hâncești

SOARELE ȘI LUNA

Soarele răsare
Pe cerul mare.
Iar începe-o zi
Pentru a o trăi.

Luna apare,
Soarele dispare.
Luna dispare,
Soarele apare.

Tot așa mereu,
Timpul se reface.
Cât de bine-i,zău,
Când pe pământ e pace!

Maria TOPOR,
elevă în clasa a V-a, satul Cotul Morii,
mun. Hâncești

PLECAREA ULTIMULUI STOL

Zi de noiembrie. Vântul sufla printre copăceii din fața casei lui Mihăiță. De pe ramuri mai cădeau lin frunzele. Băiatul stătea afară cu ochii îndreptați spre cer, urmărind un stol de păsări întârziate ce se îndreptau spre sud. Mihăiță privea întristat și nedumerit la ele cum, grăbind spre depărtări, ele se făceau din ce în ce mai mici. O întrebă pe mama sa:

– Mamă, de ce păsările pleacă în fiecare an de la noi?

– Dragul meu, vine iarna și ele nu pot rezista frigului, nici de mâncare nu pot să-și găsească singurele, de aceea toamna pleacă în țările calde.

– Poate le oprim la noi, doar avem atâtă pâine! Le putem ține închise în șopronul nostru și să le hrănim în voie.

– Puiule, păsărilor le place libertatea – să se ridice sus pe cer, să fâlfâie din aripi, să admire lumea de sus. Doar atunci sunt fericite. Tu le propui hrană, căldură, însă le iei zborul fără de care ele nu pot trăi. Fiecare pasăre e cu viața și destinul ei. Undeva, departe, la fel le așteaptă cineva să le admire atâtă timp cât vor sta acolo. Nu-ți face griji, păsările călătoare vor reveni la primăvară. Până atunci bucură-te de prezența acestora care rămân să ierneze lângă noi, tot păsări sunt. Cui dintre ele îi este dat să plece, să plece.

Mihăiță și-a ridicat ochii spre cer. Plecarea ultimului stol l-a emoționat neșpus și le-a strigat păsărilor:

– Drum bun, vă așteptăm la primăvară!

Lilia GOREANU, elevă în clasa
a VIII-a, Gimnaziul Cotul Morii,
r-nul Hâncești

Pagina apare cu sprijinul Uniunii Artiștilor Plastici din R. Moldova

VREAU SĂ-MI GĂSESC CULORILE

Sunt una dintre adolescențele care a îndrăgit pictura de timpuriu. Cu alte cuvinte, de mică mă țin minte cu creionășul în mână și foia dinainte. Desenam acasă, la grădiniță, la școală, în ogradă, la umbra vreunui pom, desenam oriunde m-aș fi aflat. În copilărie făcusem cunoștință cu mai mulți pici de seama mea care erau pasionați de desen. Chiar la grădiniță pe care o frecventam cunoscusem o fetiță care era mai talentată decât mine și eu tare îmi doream să fiu ca ea. Cu timpul, dorința mea de a desena era din ce în ce mai mare. Eram, pur și simplu, încântată când alți elevi, sau maturi, mă rugau să le schițez, după puterile mele, portretul lor. Când eram deja elevă, aflasem că în oraș avem și o școală de arte, unde copiii învață să picteze. Noutatea aceasta mă copleșise într-atât, încât în acel răstimp nu mă puteam gândi la nimic altceva decât la pictură. Prin clasa a III-a, m-am și pomenit în grupa pregătitoare, iar în a IV-a susțineam deja cu

brio, în cadrul acestei minunate instituții, probele la desen și compoziție. Am și fost înmatriculată, în primul an de studii începând călătoria mea către tărâmul de vis al istoriei artelor, compoziției, perspectivei etc. Astfel, am început să-mi creez propria mea lume artistică. În acest spațiu tainic, încercam să-mi găsească culorile, să vorbesc cu întreaga lume despre tot ce-i frumos pe acest pământ. Participam la concursurile de pictură anunțate atât la gimnaziu, cât și la Școala de Arte Plastice. Jubilam, bucuroasă, ba nu, chiar fericită, adeseori, când era menționat și numele meu printre acele

ale colegilor învingători. În special, însă, îmi plăceau orele practice. De la momentul admiterii mele la instituția în cauză au trecut 6 ani, între timp, deprinderea de a învăța și a munci zi de zi la șevalet devenind pentru mine o exigență. Cred că altfel tinerețea, poate și viața, mi-ar fi lipsite de pasiune și un interes firesc pentru sublim. Sunt și voi fi recunoscătoare părinților și profesorilor, în frunte cu dl director Oleg CARP, pentru susținerea de care am avut parte, de toată străduința lor profesională depusă pe parcursul anilor mei de studii. Dragi cititori ai revistei, sper că imaginile pe care le prezint azi la Vernisaj vă vor intriga și vă vor călăuzi pașii spre biblioteci și sălile de expoziții cu lucrări de artă contemporană. Nu-mi rămâne decât să mă bucur pentru fiecare copil care va alege calea artelor plastice.

*Ariadna VRABIE,
elevă în anul V la Școala
de Arte Plastice
mun. Bălți*

• Peisaj urban. Gara, or. Bălți

• Halloween

• Același personaj și... Timpul

• Ilustrație de Crăciun. Copie

• Natură statică. Ulcior

Coordonator de pagină: Lidia UNGUREANU

DIRECTOR –
REDACTOR-ȘEF
Ion ANTON

ECHIPA REDACȚIONALĂ: Mariana GABURĂ (redactor-coordonator de emisie); Rodica PROCA (contabil-șef); Maria STRUNGARU (machtetistă); Cristina COVRIG (secretar-tehnoredactor); Lidia UNGUREANU (literatură, artă și educație estetică); Eudochia VERDEȘ (scrisori; preocupările adolescenților); Ludmila MOVILĂ, Renata CUPCEA (actualitate școlară și organizații obștești pentru copii).

Tel.: redactor-șef – 022-23-37-78; anticamera – 022-23-43-28; contabila – 022-23-36-77; secțiile: 022-23-41-95; secretariat – 022-22-52-49.

„Florile dalbe” index PM 21238
str. Pușkin, 22, Casa Presei, 2012, or. Chișinău
E-mail: contact@floriledalbe.md

Instituția Publică Publicația Periodică Săptămânală „Florile Dalbe”
Fondator: Ministerul Culturii al Republicii Moldova.
Reînregistrată la Camera Înregistrării de Stat cu nr. 1003600093431 din 11 august 2008

Tipărit la Tipografia BLITZ POLIGRAF S.R.L.,
Chișinău, str. Vlaicu Părcălab, 45

Procesare
computerizată:
„FLORILE
DALBE”

Com. nr. 004
Tiraj – 2000 ex.

